

Stichting Faunabeheereenheid Zeeland
t.a.v. het bestuur van de faunabeheereenheid Zeeland
Postbus 46
4460 BA Goes

Onderwerp
Definitief goedkeuringsbesluit
Faunabeheerplan Vos 2026 - 2031 Zeeland

Zaaknummer
763329

Behandeld door

Verzonden

Middelburg, 16 december 2025

Geacht bestuur,

Op 22 september 2025 ontvingen wij van u het verzoek om goedkeuring van het Faunabeheerplan Vos 2026 - 2031 Zeeland (hierna: FBP). U heeft het FBP ter consultatie aangeboden aan alle wildbeheereenheden in Zeeland. Op 19 september 2025 is het FBP door het bestuur van de Faunabeheereenheid Zeeland, met meerderheid van stemmen, vastgesteld. Gedurende dit proces heeft ambtelijke afstemming plaatsgevonden tussen de provincie en de Faunabeheereenheid Zeeland (hierna: FBE).

De ontvangst van deze aanvraag is op 22 september 2025 bevestigd. In deze brief maken wij u onze voorgenomen beslissing op uw verzoek om goedkeuring van het FBP bekend.

**DEFINITIEF BESLUIT GOEDKEURING FAUNABEHEERPLAN VOS 2026-2031 ZEELAND
MET ZAAKNUMMER: 763329**

Wij besluiten:

- I. Het door u vastgestelde FBP Vos 2026 - 2031 Zeeland op grond van artikel 8.1 lid 2 van de Ow goed te keuren.
- II. De volgende documenten deel uit te laten maken van dit besluit:
 - a. Aanbiedingsbrief FBP Vos van 22 september 2025, ons kenmerk: 763329-01;
 - b. FBP Vos 2026-2031 versie 22 september 2025, ons kenmerk: 763329-02.

Zienswijze

Gedurende de periode van terinzagelegging van 8 oktober 2025 tot en met 18 november 2025 is iedereen in de gelegenheid gesteld om schriftelijk of mondeling een zienswijze met betrekking tot het ontwerpbesluit in te dienen bij het college van Gedeputeerde Staten van Zeeland, Postbus 6001, 4330 LA Middelburg. Tevens heeft publicatie plaatsgevonden via:

- www.zeeland.nl/publicaties-en-bekendmakingen/provinciaal-blad-en-bekendmakingen;
- www.officielebekendmakingen.nl.

Tegen het ontwerpbesluit zijn 26 zienswijzen ingediend. Voor de inhoudelijke behandeling verwijzen wij op naar bijlage 1 'Nota van antwoord' bij dit besluit. Deze zienswijzen hebben geleid tot wijzigingen in het goedkeuringsbesluit.

Tegen dit besluit staat beroep open zoals in het besluit onder "rechtsmiddelen" is aangegeven. De kennisgeving van het definitieve besluit kan eveneens worden geraadpleegd via de bovengenoemde media.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten van Zeeland,
Namens deze,

Bijlagen:

1. Nota van antwoord

Kopie aan: RUD-Zeeland, groenewetten@rud-zeeland.nl

Rechtsmiddelen

Belanghebbenden kunnen schriftelijk beroep instellen tegen dit besluit bij de rechtbank Zeeland-West Brabant, locatie Breda, team bestuursrecht, Postbus 90006, 4800 PA Breda.

In het beroepschrift neemt u ten minste op: uw naam, uw adres, de datum, tegen welk besluit u beroep instelt (zo mogelijk een kopie meezenden) en waarom. Het beroepschrift dient te worden ondertekend. U moet het beroepschrift indienen binnen zes weken na de dag waarop het besluit is bekendgemaakt. Doorgaans is dat de dag na de datum van verzending. Overschrijding van de termijn kan ertoe leiden dat met uw beroep geen rekening wordt gehouden. Als u overweegt beroep in te stellen, kunt u een informatiefolder aanvragen op het telefoonnummer 0118-631000. U kunt de informatie ook downloaden via www.zeeland.nl/beleid-en-regelgeving/beroep-instellen.

Voorlopige voorziening

Wij wijzen u erop dat het beroep niet de werking van het besluit schorst. U kunt een verzoek doen tot het treffen van een voorlopige voorziening. U richt het verzoek aan de voorzieningenrechter van de rechtbank Zeeland-West-Brabant, locatie Breda, team bestuursrecht, Postbus 90006, 4800 PA Breda. Voor de behandeling van het verzoek is griffierecht verschuldigd.

Onderdeel 2. OVERWEGINGEN

A. Weergave van de feiten

A1. Verzoek

U vraagt goedkeuring aan van het FBP om schadebestrijding van de vos (*Vulpes vulpes*) uit te voeren.

Het verzoek om goedkeuring is geregistreerd onder zaaknummer: 763329.

A2. Bevoegd gezag

Gedeputeerde Staten (hierna: GS) van Zeeland zijn op grond van de Ow het bevoegd gezag om het FBP goed te keuren.

A3. Procedure

De procedure voor goedkeuring is uitgevoerd in overeenstemming met de Ow. U heeft de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing verklaard.

Van het besluit tot het goedkeuren van het FBP zal mededeling worden gedaan op de website van de provincie Zeeland:

- <https://www.zeeland.nl/loket/omgevingswet-overzicht-reguliere-besluiten>
- <http://www.officielebekendmakingen.nl>

Gedurende de periode van terinzagelegging van 8 oktober 2025 tot en met 18 november 2025 is iedereen in de gelegenheid gesteld om schriftelijk of mondeling een zienswijze met betrekking tot het ontwerpbesluit in te dienen bij het college van Gedeputeerde Staten van Zeeland, Postbus 6001, 4330 LA Middelburg. Tevens heeft publicatie plaatsgevonden via:

- www.zeeland.nl/publicaties-en-bekendmakingen/provinciaal-blad-en-bekendmakingen;
- www.officielebekendmakingen.nl.

Tegen het ontwerpbesluit zijn 26 zienswijzen ingediend. Voor de inhoudelijke behandeling verwijzen wij op naar bijlage 1 'Nota van antwoord' bij dit besluit. Deze zienswijzen hebben geleid tot wijzigingen in het goedkeuringsbesluit.

B. Toetsing

Het FBP is op 19 september 2025 vastgesteld door het bestuur van de FBE. Hiermee geeft de FBE aan dat zij de vos in de planperiode willen kunnen beheren om weide- en kustvogels binnen Zeeland meer kans te geven voldoende jongen groot te brengen. En hiermee ook de negatieve trend van veel van deze vogelsoorten willen doen ombuigen naar een stabiele of zelfs stijgende trend.

Aan GS van Zeeland is gevraagd het FBP goed te keuren. Met deze goedkeuring kan de vos binnen Zeeland bestreden worden op basis van de landelijke vrijstelling.

De vos is een vergunningsvrije soort als bedoeld in artikel 11.57 Besluit activiteiten leefomgeving (hierna: Bal) en is daarmee vrijgesteld van het verbod bedoeld in artikel 5.1 Ow. Dit betekent dat ter voorkoming van schade aan een wettelijk belang, de vos opzettelijk mag worden gedood en de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van vossen opzettelijk mogen worden beschadigd of vernield.

Hier zijn echter wel eisen aan verbonden, welke zijn bepaald in artikel 11.58 Bal. Bij uitspraak van 19 april 2023 heeft de Raad van State (Raad van State, 19 april 2023, ECLI:NL:RVS:2023:1545) geconcludeerd dat de minister deze eisen niet voldoende heeft onderbouwd. De taak van onderbouwing ligt hierdoor bij de Faunabeheereenheid in een FBP. Hiervoor dienen alle wettelijke eisen, gegeven in artikel 11.58 Bal in samenhang met artikel 8.74l Besluit kwaliteit leefomgeving (hierna: Bkl) in het FBP te worden onderbouwd.

In artikel 5.2 lid 1 en lid 3 Ow, in samenhang met artikel 11.54 Bal en artikel 8.74l Bkl, wordt aangegeven dat een omgevingsvergunning of vrijstelling op de verboden van artikel 11.54 Bal kan worden verleend, zolang wordt voldaan aan de volgende eisen:

- a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- b. de activiteit is nodig voor één of meer van de in artikel 8.74l lid 1 sub b. opgesomde belangen;
- c. de activiteit doet geen afbreuk aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

B1. Beoordeling van het wettelijk kader

Hieronder worden de eisen, zoals bedoeld in artikel 8.74l van het Bkl besproken, en worden de hoofdlijnen weergegeven zoals opgenomen in het FBP.

1) Er bestaat geen andere bevredigende oplossing

De overwegingen betreffende preventie en andere bevredigende oplossingen worden uitgebreider besproken in het FBP, hoofdstuk 5 op pagina's 25 - 27. Er moet worden aangetoond dat er geen alternatieve bevredigende oplossing is dan het beheren van vossen.

Afrastering

Het FBP gaat in op de meest toegepaste en wetenschappelijk onderbouwde maatregel ter voorkoming van schade door vossen, namelijk het plaatsen van afrasteringen. In verschillende Zeeuwse gebieden is waargenomen dat het plaatsen van voswerende rasters positieve effecten kan hebben: het aantal broedvogels en het broedsucces van kustbroedvogels neemt toe, en nestpredatie neemt af.

Echter, hoewel afrastering lokaal aantoonbaar effectief kan zijn, kent de maatregel aanzienlijke beperkingen die zowel financieel, praktisch als ecologisch van aard zijn. De aanleg- en onderhoudskosten zijn hoog en sterk afhankelijk van terrein, omvang en rasterkwaliteit. In grote of moeilijk toegankelijke gebieden zijn de kosten dusdanig dat ze niet redelijkerwijs verwacht kunnen worden. Daarnaast brengen specifieke terreinkenmerken, zoals brak water in Zeeland, bijkomende uitdagingen met zich mee. Brak water veroorzaakt snellere corrosie en roestvorming, waardoor de levensduur van het raster wordt verkort en de onderhoudsfrequentie aanzienlijk toeneemt. Tegelijkertijd beperkt de bereikbaarheid van dergelijke gebieden het reguliere onderhoud en bemoeilijkt het herstel van eventuele schade aan het raster, waardoor de effectiviteit van de maatregel afneemt.

Daar komt bij dat afrastering tegenstrijdig is aan de wens op Europees, landelijk en provinciaal niveau waarin het verbinden van natuurgebieden centraal staat. Afrastering kan deze wens ondermijnen door het creëren van barrières, waardoor de ecologische samenhang tussen gebieden wordt verstoord. Bovendien zijn de ecologische neveneffecten van afrastering grotendeels onvoldoende onderzocht.

De inzet van afrastering ter voorkoming van predatie door de vos op weide- en kustbroedvogels kan in bepaalde gevallen een bevredigende oplossing bieden in deelgebieden binnen de kerngebieden, zoals momenteel al wordt toegepast. Afrastering kan echter niet in de redelijkheid worden verwacht voor gebieden die ook andere functies hebben of binnen elk kerngebied en zeker niet voor gehele kerngebieden. Afrastering is geen garantie voor het volledig voorkomen van predatie in een gebied. Het is alsnog mogelijk dat een vos zich binnen de afrastering weet te bevinden. Hierdoor is de mogelijkheid tot bestrijden van vossen in afgerasterde gebieden alsnog van belang ter voorkoming van predatie.

Landschapsindeling

Landschapsindeling kan ondersteunend bijdragen aan het verminderen van predatie door vossen door populatiedichtheden te beïnvloeden, de predatiesnelheid te verlagen en prooidieren meer dekking te bieden. Effectiviteit is echter afhankelijk van het landschapstype en vereist maatwerk per gebied.

Voor het overwegen van landschapsindeling als preventieve maatregel is de uitspraak¹ van de Afdeling bestuursrechtspraak van 13 september 2023 van belang. De Afdeling overweegt hier dat optimalisatie van biotopen of landschapsverbetering niet kan worden beschouwd als een andere bevredigende oplossing. Deze maatregelen zijn gericht op de verbetering en uitbreiding van de habitat van weidevogels en andere bodembroeders, niet op de bescherming van deze vogels tegen de vos. Vaststaat dat de vos een predator is van weidevogels en andere bodembroeders en dat predatie bijdraagt aan de achteruitgang van hun populaties. Het FBP geeft aan dat het bestrijden van vossen in en nabij weide- en kustvogelgebieden tijdens de broedperiode noodzakelijk is in aanvulling op andere maatregelen.

Gegeneraliseerde aversie en gebruik van ultrasone wildverjagers

Andere bevredigende oplossingen zoals gegeneraliseerde aversie en gebruik van ultrasone wildverjagers zijn onvoldoende onderbouwd waardoor praktische toepassing in het veld nader onderzoek vereist en zorgvuldige afweging van effectiviteit, veiligheid en juridische haalbaarheid.

Niet alle alternatieve maatregelen moeten zijn getroffen voordat wordt overgegaan tot het gebruik van een vergunning of vrijstelling. Uit jurisprudentie blijkt dat niet alle preventieve maatregelen ingezet hoeven te zijn, voordat tot doden van dieren mag worden besloten². Er moet worden gekeken of het doden van dieren geheel of gedeeltelijk vermeden kan worden door het treffen van geschikte en proportionele mitigerende maatregelen. Het gaat dan om een belangenafweging of de alternatieven redelijk zijn om te nemen bij de specifieke omstandigheden van het geval³.

2) Wettelijk belang

De onderbouwing van het wettelijk belang wordt uitgebreider besproken in het FBP, paragraaf 2.15 en hoofdstuk 4. In het FBP wordt de landelijke vrijstelling onderbouwd ten behoeve van het wettelijke belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats. Voor Zeeland gaat het om de bescherming van de weide- en kustvogels. Ook akkervogels vallen onder deze definitie. Door vossenpredatie van nesten en kuikens zijn grondbroedende vogelsoorten niet in staat om voldoende jongen groot te brengen, waardoor het broedsucces ontoereikend blijft om populaties op lange termijn te behouden.

Predatie door vossen draagt door heel Nederland significant bij aan de negatieve populatietrend, ongunstige staat van instandhouding en het lage broedsucces van veel verschillende weide- en kustbroedvogels. De bestrijding van de vos is noodzakelijk om de predatiedruk te verlagen zodat deze weide- en kustvogelsoorten, waarvan er velen in een ongunstige staat van instandhouding verkeren, de kans krijgen zich te herstellen.

3) Staat van Instandhouding

De Staat van Instandhouding wordt uitgebreider besproken in het FBP Vos, paragraaf 3.2 op pagina's 12 en 13. Er moet worden aangetoond dat er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de vos in zijn natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

In 2022 is in opdracht van het ministerie van LNV door Wageningen Environmental Research een onderzoek gedaan naar de verspreiding en aantallen vossen in Nederland en op grond daarvan de Staat van Instandhouding van de vos in Nederland bepaald. Ter Harmsel et al (2022)⁴ stellen vast dat, ondanks de actieve bestrijding en de al hoge natuurlijke mortaliteit, de vos ondertussen vrijwel heel Nederland heeft gekoloniseerd".

¹ Uitspraak AbRvS 202101198/1/A3, 13 september 2023, ECLI:NL:RVS:2023:3471

² Rechtbank Zeeland-West-Brabant 15 juli 2025, ECLI:NL:RBZWB:2025:4562 (rechtsoverweging 6.2)

³ Raad van State 27 november 2019, ECLI:NL:RVS:2019:3976 (rechtsoverweging 6.1)

⁴ Ter Harmsel, R., N. Villing, M. van Eupen, & L. Biersteker, 2022. *Staat van instandhouding vos*. Wageningen, Wageningen Environmental Research, Rapport 3190. 40 blz.; 5 fig.; 2 tab.; 58 ref.

De gunstige staat van instandhouding van een soort is geborgd indien:

- uit populatiedynamische gegevens blijkt dat de betrokken soort nog steeds een levensvatbare component is van de natuurlijke habitat waarin hij voorkomt, en dat vermoedelijk op lange termijn zal blijven;
- het natuurlijke verspreidingsgebied van de soort niet kleiner wordt of binnen afzienbare tijd lijkt te zullen worden; en
- er een voldoende grote habitat bestaat en waarschijnlijk zal blijven bestaan om de populaties van die soort op lange termijn in stand te houden.

Staat van Instandhouding van de vos in Nederland

Ter Harmsel et al (2022): “De verspreiding kent naar verwachting een stabiele of, voor zover mogelijk, nog licht toenemende trend. Op basis van de huidige beoordeling van de parameter verspreidingsgebied als *gunstig*, resulteert dit in een goed toekomstperspectief voor deze parameter.

Voor de populatie die op basis van de korte termijn een stabiele trend laat zien en momenteel beoordeeld is als *gunstig*, is het aannemelijk dat de ontwikkelingen in zowel het agrarisch gebied als het stedelijk gebied niet zullen leiden tot een verslechtering van de populatietrend. Er lijken geen redenen te zijn om aan te nemen dat de populatie zal afnemen, resulterende in een goed toekomstperspectief voor deze parameter.

Het is aannemelijk dat het leefgebied van de vos in Nederland, met de voorgenomen bestrijdingsmaatregelen in het agrarisch en stedelijk gebied, niet slechter van kwaliteit wordt. Met een huidige beoordeling van het leefgebied als *gunstig*, resulteert dit in een goed toekomstperspectief voor deze parameter.

Met drie parameters op goed wordt, het eindoordeel voor geheel Nederland voor het aspect toekomstperspectief vastgesteld als *gunstig*”.

Staat van Instandhouding van de vos in Zeeland

Voor de vos in Zeeland geldt eveneens dat er geen redenen zijn om aan te nemen dat de soort nu of in de toekomst door welke oorzaken dan ook geen levensvatbare component in haar natuurlijke habitat meer zal kunnen zijn. En ook niet dat het natuurlijke verspreidingsgebied kleiner zal worden.

Uit de tellingen zoals deze zijn uitgevoerd door of in opdracht van de Faunabeheereenheid volgt ook dat binnen Zeeland het uitgevoerde afschot in de afgelopen planperiode (zowel overdag onder vrijstelling als deels in de nacht op basis van de ontheffing voor schadebestrijding vossen in de nacht op Schouwen-Duiveland en in de Yerseke Moer) er niet toe heeft geleid dat de populatie vossen binnen Zeeland is afgenomen. De stabiele Zeeuwse trend komt overeen met de stabiele trend die over heel Nederland wordt gezien voor de vos. Hierdoor kan op alle drie parameters, het toekomstperspectief voor Zeeland worden vastgesteld op *gunstig*.

Het doel van het FBP om een te hoge omvang van predatie op weide- en kustvogelpopulaties te voorkomen of in elk geval zover te beperken dat de neergaande trend van de Staat van Instandhouding van deze vogelsoorten kan worden omgebogen naar een stabiele of opwaartse trend. Onder de voorwaarden zoals in het FBP geformuleerd zal er geen afbreuk worden gedaan aan het streven de populaties van de vos in zijn natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Staat van Instandhouding van de in Zeeland voorkomende weide- en kustvogelsoorten

Om de noodzaak van bestrijden van de vos in Zeeland kracht bij te zetten, gaat het FBP ook nader in op de Staat van Instandhouding van weide- en kustbroedvogels in Zeeland. Dit is uitgebreider beschreven in het FBP, hoofdstuk 4. In Zeeland wordt bij meerdere kustbroedvogelsoorten een verandering in gedrag waargenomen, welke mede veroorzaakt wordt door predatiedruk van de vos. Veel van de gebieden die geschikt waren voor broedgevallen van kustvogels zijn sinds de opkomst van de vos in de provincie steeds minder geschikt geworden. Om predatie te voorkomen wijken kustbroedvogels uit naar andere, nog vosvrije, broedlocaties. Hoewel dit niet direct wordt weerspiegeld in de trendtellingen heeft de achteruitgang van geschikte broedlocaties invloed op de gehele provinciale broedpopulatie. Voor belangrijke weidebroedvogels is een afnemende trend van broedsuccessen waargenomen binnen Zeeland.

Voor elk van de weidebroedvogels geldt dat predatie door vossen een sterke bijdrage levert in de achteruitgang van de populaties en daarmee de zeer ongunstige staat van instandhouding. De vos wordt in vrijwel alle onderzoeken gezien als de soort die verantwoordelijk is voor het meeste nestverlies. Bestrijden van vossen in Nederland wordt als noodzakelijk gezien om de weide- en kustvogels naar de toekomst voldoende kans te geven te overleven. GS zijn van mening dat het belang van de weide- en kustvogels en de afnemende of ongunstige Staat van Instandhouding van meerdere van deze vogelsoorten dient te prevaleren boven het belang van de vos, welke ook bij bestrijding in een gunstige staat van instandhouding zal blijven.

C. Conclusie

Het FBP voldoet aan de eisen die daaraan zijn gesteld in de Ow. Wij zijn daarom van oordeel dat het FBP goedgekeurd kan worden.

Met deze goedkeuring kan de vos binnen Zeeland bestreden worden op basis van de landelijke vrijstelling. De vos is een vergunningsvrije soort als bedoeld in artikel 11.57 Bal en is daarmee vrijgesteld van het verbod bedoeld in artikel 5.1 Ow. Dit betekent dat ter voorkoming van schade aan een wettelijk belang, de vos opzettelijk mag worden gedood en de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van vossen opzettelijk mogen worden beschadigd of vernield.

Bijlage I Nota van antwoord

Er zijn 26 zienswijzen op het ontwerp-goedkeuringsbesluit ontvangen. Deze zienswijzen hebben geleid tot wijzigingen in het goedkeuringsbesluit. Onze reactie op deze zienswijzen kunt u terugvinden in de 'Nota van antwoord' in deze bijlage. De zienswijzen zijn opgenomen onder vermelding van het zaaknummer ter referentie, waarbij iedere zienswijze is samengevat op inhoudelijk standpunten.

Zienswijze met zaaknummer: 790298

1. Predatie door de vos is niet de belangrijkste factor voor de negatieve populatietrend en ongunstige staat van instandhouding van veel soorten weide- en kustbroedvogels in Zeeland is. De belangrijkste factor waardoor de staat van instandhouding van deze soorten in het geding is, is namelijk dat er onvoldoende geschikte leefgebieden voor deze vogels zijn. Toch wordt in dit plan consequent het belang van predatie door de vos voor de achteruitgang van deze vogelsoorten benadrukt, in de hoop hiermee voldoende onderbouwing aan te dragen. Dat predatie niet de belangrijkste oorzaak voor de achteruitgang van deze vogelsoorten is, zegt niet alleen de Dierenbescherming, ook de Vogelbescherming en SOVON.

Als de provincie Zeeland weide- en kustbroedvogels optimaal zou willen beschermen en de negatieve populatietrend van deze soorten zou willen keren, zou zij haar beleidsinzet primair dienen te richten op het vergroten en verbeteren van leefgebieden van weidevogels, en hun broedvogelkerngebieden. Belangrijke versturende factoren zijn daarbij de inrichting van het landelijk gebied, de recreatiedruk en de jachtdruk op andere voor de vos interessante prooien.

Antwoord Provincie

Het faunabeheerplan (hierna: FBP) erkent dat er meerdere belangrijke oorzaken zijn van de achteruitgang van weide- en kustvogels en dat predatie door de vos slechts één van de beïnvloedende factoren is (paragraaf 5.2). De Afdeling Bestuursrechtspraak (uitspraak 13 september 2023, ECLI:NL:RVS:2023:3471) heeft echter geoordeeld dat landschapsverbetering of optimalisatie van biotopen niet kan worden beschouwd als een andere bevredigende oplossing voor predatiebestrijding, omdat deze gericht zijn op habitatverbetering van grondbroeders en niet op de directe bescherming tegen de vos. De inrichting en het gebruik van het landelijke gebied zijn onderwerp van politieke keuzes. Het vergroten van habitat van grondbroeders is dus een politieke keuze. Deze politieke keuze vormt geen onderdeel van het toetsingskader bij het oordelen van de omgevingsvergunningaanvraag en het FBP.

Het feit dat negatieve trends zich voortzetten en broedvogel populaties kwetsbaar blijven, bevestigt dat de problematiek complex is. Dit betekent echter niet dat predatiebestrijding verwaarloosbaar is. Voor het uitvoeren van maatregelen is het niet vereist om volledig populatieherstel te kunnen garanderen, er moet voldoende aannemelijk worden gemaakt dat zij lokaal bijdragen aan de bescherming van de betrokken soorten. Onderzoek uit de provincie Utrecht bevestigt dat een lokale afname van vossen leidt tot een meetbare toename van het lokale broedsucces. Hoewel lokaal predatiebestrijding de provinciale negatieve trends niet volledig kunnen compenseren, draagt het lokaal wel bij aan de bescherming van weide- en kustbroedvogels.

2. Nergens blijkt uit dit Faunabeheerplan dat het op het 'vos-vrije' (of zeer vos-arme) Schouwen-Duiveland beter is gesteld met kwetsbare broedvogelsoorten. Integendeel: met enkele specifieke weidebroedvogelsoorten zoals Grutto, Scholekster en Tureluur gaat het op Schouwen-Duiveland net zo slecht als op andere Zeeuwse eilanden (pagina 21).

Antwoord Provincie

Dat de broedvogelpopulaties op Schouwen-Duiveland een vergelijkbare negatieve trend vertonen, bevestigt juist dat er meerdere belemmerende factoren voor kwetsbare broedvogelsoorten in Zeeland aanwezig zijn. Het FBP erkent dat er meerdere belangrijke oorzaken zijn van de achteruitgang van weide- en kustvogels en dat predatie door de vos slechts één van de beïnvloedende factoren is (paragraaf 5.2). Het afschot van de vos wordt niet gezien als de oplossing, maar als een aanvullende maatregel welke kan bijdragen aan

de bescherming van weide- en kustbroedvogels. Het is van belang om de predatiedruk weg te nemen tijdens de kwetsbare broedperiode om te voorkomen dat het lokale broedsucces ontoereikend blijft om populaties te stabiliseren.

3. Uit het Faunabeheerplan Vos blijkt dat er geen Zeeuwse cijfers bekend zijn over de predatiedruk door de vos: cijfers over het broedsucces en kuikensterfte van de verschillende weide- en kustbroedvogels in de verschillende kerngebieden ontbreken. Ook is niet bekend welke predator(en) daarvoor verantwoordelijk is of zijn. Toch wordt verlaging van die predatiedruk consequent als onderbouwing genoemd bij de verschillende kerngebieden, terwijl die niet is aangetoond. In de noordelijke provincies moet dit aangetoond worden met het oog op juridische houdbaarheid.

Antwoord Provincie

Het ontbreken van volledig lokale, kwantitatieve Zeeuwse cijfers over predatiedruk leidt niet tot onrechtmatigheid van het besluit. Volgens de jurisprudentie (ECLI:NL:RBGEL:2024:27) is het ontbreken van gedetailleerde monitoring geen belemmering, mits het besluit voldoende gemotiveerd is op basis van beschikbare wetenschappelijke gegevens. Het FBP voldoet hieraan door gebruik te maken van betrouwbare landelijke en regionale tellingen.

Dat de vos negatieve invloed heeft op het broedsucces van broedvogels in Zeeland wordt ondersteund door onderzoek naar het broedsucces van kustbroedvogels in het Deltagebied. In lijn met dit onderzoek geven terreinbeheerders in de Zeeuwse gebieden aan dat predatie door de vos een veelvoorkomend verschijnsel is. Hiermee is het aannemelijk dat de impact van de predatie(druk) in het FBP niet wordt onderschat en dat deze hoog genoeg is om bestrijdingsmaatregelen te rechtvaardigen.

4. Ook blijken ondanks het eerdere beheer onder de vrijstelling van de vos de trends van aantallen en verspreiding van kustbroedvogels in Zeeland stabiel en van weidebroedvogels in Zeeland negatief, terwijl de trend van de vossentellingen en de berekeningen van hun dichtheid sinds de coronatijd een licht afnemende trend laten zien.

Antwoord Provincie

Zoals door u aangedragen in de zienswijze, geven trends van kust- en weidebroedvogels geen volledig beeld van de impact van predatie door de vos, omdat broedvogelpopulaties worden beïnvloed door meerdere factoren tegelijk. Een stabiele of negatieve trend op provinciaal niveau betekent niet dat predatie door de vos de belangrijkste oorzaak is van negatieve populatietrends.

Voor de vossenpopulatie wordt gebruikgemaakt van een dichtheidsberekening (aantal vossen per 100 ha). Figuur 3 in het FBP laat zien dat de dichtheid van vossen in Zeeland over de gehele periode stabiel ligt rond 0,15 vossen per 100 ha, met normale schommelingen. De stabiele Zeeuwse trend komt overeen met de stabiele trend die over heel Nederland wordt gezien voor de vos. De daling naar 0,09 vossen per 100 ha in 2024/2025 wordt niet geïnterpreteerd als een structurele afname van de populatie. Deze daling wordt grotendeels verklaard door een sterke toename van het getelde oppervlak. Aangezien de vos nog niet volledig door heel Zeeland is verspreid, daalt de gemiddelde dichtheid wanneer minder gekoloniseerde gebieden in de berekening worden meegenomen.

5. Uit dit alles zou je kunnen concluderen dat de noodzaak voor vossenbeheer niet onomstotelijk is vastgesteld. Toch wordt ondanks het voorafgaande geconcludeerd dat het beheer verder geïntensiveerd en uitgebreid moet worden.

Antwoord Provincie

De zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van het goedkeuringsbesluit van het Faunabeheerplan Vos 2026-2031.

Zienswijze met zaaknummer: 788537
<p>1. Geen andere bevredigende oplossing</p> <p>Gesteld wordt dat een afrastering in bepaalde gevallen een bevredigende oplossing kan bieden. Deze maatregel wordt ook al in verschillende gebieden toegepast. Dat alleen al betekent dat er geen grond is voor het toestaan van het doden van vossen in de hele provincie.</p>
Antwoord Provincie
<p><i>In paragraaf 5.1 het: FBP wordt gemotiveerd of niet-dodelijke maatregelen een alternatief kunnen bieden. Uit de onderbouwing blijkt dat afrastering reeds in meerdere broedvogelkerngebieden wordt toegepast (zie Bijlage V van het FBP). Hoewel afrastering lokaal effectief kan zijn, is afrastering van volledige gebieden niet haalbaar vanwege substantiële aanleg- en onderhoudskosten en praktische uitvoerbaarheid, zeker in brakwatergebieden. Hiermee is voldoende onderbouwd dat afrastering in de gehele provincie geen redelijkerwijs te verlangen alternatief of bevredigende oplossing is.</i></p>
<p>2. Hetzelfde geldt voor landschapsindeling. Ook daarvan wordt aangegeven dat daarmee de predatie wordt verminderd. GS wijzen op een uitspraak van de Raad van State, waarin wordt overwogen dat het optimaliseren van het biotoop of landschapsverbetering niet als andere bevredigende oplossing zou kunnen worden beschouwd. De overweging was dat deze maatregelen alleen maar zijn gericht op het verbeteren van de habitat van bodembroeders en niet op de bescherming van deze vogels tegen vossen. Dat laatste is niet juist. Verbetering van het leefgebied betekent wel degelijk ook bescherming tegen predatie, onder andere om dat de omstandigheden voor de predatoren daarmee minder gunstig worden. Bovendien leidt biotoopverbetering voor veel meer voedsel voor met name de kuikens, waardoor deze gezonder zijn, sneller groeien en daardoor weerbaarder zijn. Biotoop verbetering betekent ook dat er meer dekking aanwezig is. Dit alles leidt dus wel degelijk tot een betere bescherming tegen predatie bijvoorbeeld van vossen.</p>
Antwoord Provincie
<p><i>Het FBP erkent dat er meerdere belangrijke oorzaken zijn van de achteruitgang van weide- en kustvogels en dat predatie door de vos slechts één van de beïnvloedende factoren is (paragraaf 5.2). Echter, de inrichting en het gebruik van het landelijke gebied zijn onderwerp van politieke keuzes. Het vergroten van habitat van grondbroeders is dus een politieke keuze. Deze politieke keuze vormt geen onderdeel van het toetsingskader bij het oordelen van de omgevingsvergunningaanvraag en het FBP.</i></p> <p><i>De voorgenomen bestrijdingsmaatregelen zijn aanvullend op de reeds getroffen preventieve maatregelen, zoals optimalisatie van begrazingsbeheer, waterhuishouding en het aanleggen van broedeilanden (welke per gebied zijn opgenomen in Bijlage V van het FBP). Daar komt bij dat verbetering van leefgebied een langdurig proces is wat meerdere jaren in beslag neemt voordat de structurele effecten merkbaar zijn en de draagkracht van het gebied significant verbetert. Huidige negatieve populatietrends van weide- en kustbroedvogels maken dat integraal ingrijpen nodig is om verder onomkeerbaar verlies te voorkomen.</i></p>
<p>3. Zonder onderbouwing wordt gesteld dat predatie door vossen de belangrijkste oorzaak is van de achteruitgang van weidevogels en andere bodembroeders. Dit is niet juist. Weidevogels gaan al jaren in het hele land sterk achteruit en uit onderzoek is gebleken dat deze achteruitgang voornamelijk wordt veroorzaakt door de verslechterde omstandigheden in de broedgebieden. De sterk versnipperde broedgebieden met een zeer eenvormige vegetatie, waar bovendien sprake is van een sterke druk door hoge stikstofdepositie en tal van gifstoffen, leidt tot gebieden met te weinig voedsel. Veel kuikens sterven als gevolg van voedselgebrek en de kuikens die niet sterven, zijn vaak zo zwak dat ze vervolgens een makkelijke prooi vormen voor predatoren. Predatie is dan niet de oorzaak, maar mede een gevolg van de slechte omstandigheden.</p>
Antwoord Provincie
<p><i>Het FBP erkent dat verlies van leefgebied, stikstofdepositie en landbouwintensivering belangrijke oorzaken zijn van de achteruitgang van weide- en kustvogels en dat predatie</i></p>

door de vos slechts één van de beïnvloedende factoren is (paragraaf 5.2). Landschapsverbetering of optimalisatie van biotopen kan niet worden beschouwd als een andere bevredigende oplossing voor predatiebestrijding, omdat deze gericht zijn op habitatverbetering van grondbroeders en niet op de directe bescherming tegen de vos. De inrichting en het gebruik van het landelijke gebied zijn onderwerp van politieke keuzes. Het vergroten van habitat van grondbroeders is dus een politieke keuze. Deze politieke keuze vormt geen onderdeel van het toetsingskader bij het oordelen van de omgevingsvergunningaanvraag en het FPB.

Hoewel een aantal wetenschappelijke publicaties aangeven dat het effect van predatie op populatieniveau beperkt en vaak tijdelijk is, betekent dit niet dat predatie verwaarloosbaar is. Gerichte, tijdelijke maatregelen kunnen lokaal bijdrage leveren aan het verbeteren van het nestsucces door de predatiedruk tijdelijk te verlagen. Onderzoek uit de provincie Utrecht bevestigt dat het wegvallen van vossenbestrijding direct leidt tot een significante afname van het nestsucces.

De voorgenomen bestrijdingsmaatregelen zijn aanvullend op de reeds getroffen preventieve maatregelen, zoals voswerende rasters, optimalisatie van begrazingsbeheer, waterhuishouding en het aanleggen van broedeilanden (welke per gebied zijn opgenomen in Bijlage V van het FBP). Deze maatregelen zijn gericht op het tijdelijk verlagen van de predatiedruk in de kwetsbare broedperiode.

4. Wettelijk belang

Gesteld wordt dat grondbroeders niet in staat zijn om voldoende jongen groot te brengen 'door vossenpredatie van nesten en kuikens'. Dit is op geen enkele manier aangetoond. Zoals hiervoor aangegeven, wordt de achteruitgang van grondbroeders vooral veroorzaakt door de slechte omstandigheden in de broedgebieden. Gesteld wordt dat het beheer van vossen noodzakelijk zou zijn om weidevogels de kans te geven zich te herstellen. Maar zolang de omstandigheden niet drastisch worden verbeterd, zal de achteruitgang doorzetten ongeacht de aan- of afwezigheid van predatoren.

Antwoord Provincie

Dat de vos negatieve invloed heeft op het broedsucces van broedvogels in Zeeland wordt ondersteund door onderzoek naar het broedsucces van kustbroedvogels in het Deltagebied. In lijn met dit onderzoek geven terreinbeheerders in de Zeeuwse gebieden aan dat predatie door de vos een veelvoorkomend verschijnsel is. Hiermee is het aannemelijk dat de impact van de predatie(druk) in het FBP niet wordt onderschat en dat deze hoog genoeg is om bestrijdingsmaatregelen te rechtvaardigen.

5. Wij wijzen erop dat bestrijding van vossen in het verleden niet heeft geleid tot een verbetering van het broedsucces. Sterker nog, ondanks de bestrijding van vossen is het aantal weidevogels in Zeeland alleen maar afgenomen. Op geen enkele manier is aangetoond dat de bestrijding van vossen op grond van de landelijke vrijstelling in de hele provincie de komende jaren wel zal bijdragen aan de bescherming van weidevogels ofwel het verhogen van het broedsucces van grondbroeders.

Antwoord Provincie

Het FBP erkent dat er meerdere belangrijke oorzaken zijn van de achteruitgang van weide- en kustvogels en dat predatie door de vos slechts één van de beïnvloedende factoren is (paragraaf 5.2). Het feit dat negatieve trends zich voortzetten en broedvogel populaties kwetsbaar blijven, bevestigt dat de problematiek complex is. Dit betekent echter niet dat predatiebestrijding verwaarloosbaar is. Voor het uitvoeren van maatregelen is het niet vereist om volledig populatieherstel te kunnen garanderen, er moet voldoende aannemelijk worden gemaakt dat zij lokaal bijdragen aan de bescherming van de betrokken soorten. Onderzoek uit de provincie Utrecht bevestigt dat een lokale afname van vossen leidt tot een meetbare toename van het lokale broedsucces. Hoewel lokaal predatiebestrijding de

provinciale negatieve trends niet volledig kunnen compenseren, draagt het lokaal wel bij aan de bescherming van weide- en kustbroedvogels.

6. Aangezien niet wordt voldaan aan de eisen genoemd in de wet om de vrijstelling te verlenen, kan geen goedkeuring worden verleend voor dit Faunabeheerplan.

Antwoord Provincie

De zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van het goedkeuringsbesluit van het Faunabeheerplan Vos 2026-2031.

Zienswijze met zaaknummer: 789726

1. Als organisatie die zich richt op dierenwelzijn zijn wij tegen het opzettelijk doden van dieren. Bij het afschot van vossen wordt vaak onvoorstelbaar leed veroorzaakt. Denk hierbij aan de situatie waarbij de moervos wordt doodgeschoten en de kleintjes verhongeren.

Antwoord Provincie

Artikel 11.28 van het Bal verplicht eenieder die een in het wild levend dier doodt of vangt, voorkomt dat het dier onnodig lijdt. Daarnaast is middels voorschrift 8 opgenomen dat de gebruiker van de vergunning tevens in het bezit moet zijn van een omgevingsvergunning jachtgeweeractiviteit. Deze vereist het succesvol afleggen van een erkend examen voor jachtgeweeractiviteiten. Een van de eisen voor dit examen is de aantoonbare kennis van hetgeen een goed jager betaamt (weidelijkheid). Dit houdt onder meer in dat de uitvoerder alle middelen zal aanwenden om het dier niet onnodig te laten lijden.

2. Onvoldoende motivering van de noodzaak (causaliteit en schade)

Het plan faalt in zijn motiveringsplicht. Er is geen sluitend causaal bewijs geleverd waaruit blijkt dat predatie door vossen de hoofd- of doorslaggevende oorzaak is van de achteruitgang van de weidevogels. Conform vaste rechtspraak dient de provincie dit met kwantitatieve data aan te tonen of het besluit te herzien, (vergelijk RvS 2022/2023) Het plan geeft onvoldoende inzicht in het ecologisch bewijs dat de vos significant bijdraagt aan de achteruitgang van weide- of broedvogels. Zonder robuuste data over predatie (telling van prooien, kwantitatieve relatie vos versus vogelpopulaties) is het moeilijk te verantwoorden om tot populatiebeheer over te gaan. De provincie stelt in de toelichting dat het beheer "ter bescherming van de wilde flora- en fauna en de instandhouding van natuurlijke habitats" is. Echter, er ontbreken concrete ecologische referentiewaarden of doelpopulaties voor vossen, en er is geen heldere berekening gepresenteerd van de "draagkracht" van het Zeeuwse landschap.

Antwoord Provincie

Om maatregelen uit te voeren, is het niet vereist om volledig populatieherstel van weide- en kustbroedvogels te garanderen; het is voldoende om aan te tonen dat de maatregelen lokaal bijdragen aan de bescherming van de betrokken soorten. Onderzoek bevestigt dat een lokale afname van vossen leidt tot een meetbare toename van het lokale broedsucces. Hoewel lokaal predatiebestrijding de provinciale negatieve trends niet volledig kunnen compenseren, draagt het wel bij aan de bescherming van weide- en kustbroedvogels.

Het FBP stelt geen referentiewaarde of doelpopulatie voor de vos in, maar waarborgt dat de vos in een gunstige staat van instandhouding blijft. Het doel van de bestrijding is dat de dichtheid van vossen niet significant toeneemt ter bescherming van weide- en kustbroedvogels. De bovengrens van 0,15 vossen per 100 hectare fungeert hierbij als een evaluatiemaatstaf voor succesvolle bestrijding en wijst op een stabiele vossenpopulatie. Hiermee wordt aangetoond dat de bestrijding niet gericht is op het reduceren van de vossenpopulatie. De omgevingsvergunning wordt ingezet om lokaal en tijdelijk de predatiedruk in de aangewezen broedvogelkerngebieden te verlagen gedurende de kritieke broedperiode. Hierdoor zijn de maatregelen proportioneel en noodzakelijk voor de bescherming van weide- en kustbroedvogels.

Uw zienswijze heeft geleid tot aanpassing van de terminologie in het besluit. Om verwarring over de doelstelling te voorkomen, wordt het woord 'beheren' in de besluitvorming aangepast naar 'bestrijden'. Het doel van het FBP is het verminderen van de schade door de vos ter bescherming van de broedvogels, en niet het reduceren van de populatie van de vos op provinciaal niveau.

3. Gebrek aan subsidiariteit / alternatievenanalyse

Het plan bevat geen afdoende subsidiariteitschrift: er ontbreekt een transparante en gedocumenteerde alternatievenanalyse waaruit blijkt dat de in onderhavige FBP Vos genoemde niet-dodelijke maatregelen eerst zijn geprobeerd en ontoereikend bleken. Gelet op RvS-jurisprudentie is dit een fundamenteel gebrek dat het besluit onzorgvuldig maakt. Verder wordt aan de verplichting tot proportionaliteit niet voldaan. In de stukken is onvoldoende onderbouwd dat dodelijk beheer de minst ingrijpende, maar wel de proportioneel passende maatregel is.

Antwoord Provincie

In paragraaf 5.1 het FBP wordt gemotiveerd of niet-dodelijke of minder ingrijpende maatregelen een alternatief kunnen bieden. Hierbij zijn afrastering, gegeneraliseerde aversie, ultrasone wildverjagers en aanpassingen in de landschapsindeling overwogen. Uit de onderbouwing blijkt dat deze maatregelen onvoldoende effectief zijn, dan wel niet uitvoerbaar vanwege praktische, ecologische, financiële of juridische beperkingen. Hiermee is voldoende onderbouwd dat er geen andere redelijkerwijs te verlangen alternatieven of bevredigende oplossingen beschikbaar zijn.

De voorgenomen bestrijdingsmaatregelen zijn aanvullend op de reeds getroffen preventieve maatregelen, zoals voswerende rasters, optimalisatie van begrazingsbeheer, waterhuishouding en het aanleggen van broedeilanden (welke per gebied zijn opgenomen in Bijlage V van het FBP). Deze maatregelen zijn gericht op het tijdelijk verlagen van de predatiedruk in de kwetsbare broedperiode. De aanvullende bestrijdingsmaatregelen worden pas ingezet na gebiedsgerichte beoordeling of de landelijke vrijstelling voldoende is en is daarmee een proportionele maatregel die bijdraagt aan de lokale bescherming van weide- en kustbroedvogels.

4. Ontoereikend monitoring- & evaluatiekader / adaptive management

Het plan bevat geen voldoende uitgewerkt monitoring- en evaluatiekader met concrete indicatoren en herzieningsmomenten. Daarmee ontbreekt een noodzakelijk rechtsmiddel om effecten en neveneffecten te beoordelen en bij te sturen; dit maakt het besluit onzorgvuldig en onvoldoende toetsbaar. In het FBP Vos ontbreekt een gedetailleerd monitoring- en evaluatiekader met meetbare ecologische indicatoren, passende frequentie van evaluatie en duidelijke streefcijfers. Zonder een dergelijk kader is niet gegarandeerd dat de provincie of faunabeheereenheid kan toetsen of het beheer effectief is of leidt tot ongewenste neveneffecten. Er moet een mechanisme zijn om de vergunning tussentijds te herzien of aan te passen als blijkt dat de maatregelen niet het beoogde effect hebben, of schadelijke secundaire effecten optreden op de biodiversiteit.

Antwoord Provincie

Het FBP stelt geen streefpopulatie voor de vos in, maar waarborgt dat de vos in een gunstige staat van instandhouding blijft. Het doel van de bestrijding is dat de dichtheid van vossen niet significant toeneemt ter bescherming van weide- en kustbroedvogels. De bovengrens van 0,15 vossen per 100 hectare fungeert hierbij als een evaluatiemaatstaf voor succesvolle bestrijding en wijst op een stabiele vossenpopulatie. Hiermee wordt aangetoond dat de bestrijding niet gericht is op het reduceren van de vossenpopulatie waardoor er geen ongewenste (neven)effecten optreden.

Daarnaast is de doelstand voor weide- en kustbroedvogels in elk kerngebied vastgesteld op de hoogste waarde sinds de komst van de vos in 2004.

Ten behoeve van monitoring van de vossenpopulatie worden viermaal jaarlijks vossentellingen uitgevoerd in de maanden november, december, januari en december. Deze vossentellingen worden aangevuld met doorlopende monitoring van vossen in de broedvogelkerngebieden op basis van waarnemingen en afschotcijfers. Voor weide- en

kustbroedvogels worden populatieaantallen en, bij voorkeur, het nestsucces per soort gemonitord gedurende de looptijd van het FBP. Halverwege de looptijd van het FBP vindt een tussentijdse evaluatie plaats, die op basis van monitoringsgegevens ook eerder kan starten.

5. Risico's voor biodiversiteit en ecosysteemfunctionaliteit

De vos vervult ecologische functies, bijvoorbeeld als predator van knaagdieren. Intensief beheer kan leiden tot verstoring van deze functie, met mogelijk nadelige gevolgen voor de balans van ecosysteemprocessen.

Er ontbreekt in de planvorming een heldere risicoanalyse van neveneffecten van afschot, zoals compensatoire toename van prooien, verstoring van territoriumdynamiek of een toename van andere predatoren.

Daarnaast is onduidelijk of in het plan is voorzien in herstelmaatregelen voor populatiedaling van andere soorten of voor het herstel van territoria, mocht dat nodig zijn.

Antwoord Provincie

De ecologische functie van de vos als predator wordt in het FBP (paragraaf 5.2.1) erkend. Echter, de voorgenomen bestrijdingsmaatregelen zijn gericht op het verminderen van de predatiedruk. Het FBP stelt geen referentiewaarde of doelpopulatie voor de vos in, maar waarborgt dat de vos in een gunstige staat van instandhouding blijft. Het doel van de bestrijding is dat de dichtheid van vossen niet significant toeneemt ter bescherming van weide- en kustbroedvogels. De bovengrens van 0,15 vossen per 100 hectare fungeert hierbij als een evaluatiemaatstaf voor succesvolle bestrijding en wijst op een stabiele vossenpopulatie. Hiermee wordt aangetoond dat de bestrijding niet gericht is op het reduceren van de vossenpopulatie en aannemelijk gemaakt dat ongewenste ecologische effecten niet van toepassing zijn.

De aanvullende bestrijdingsmaatregelen zijn tijdelijk en lokaal gericht op het verminderen van de predatiedruk in broedvogelkerngebieden. De afschotcijfers van de voorgaande periode bevestigen dat de provinciale vossenstand in Zeeland stabiel en levensvatbaar is gebleven. Het is niet aannemelijk dat de bestrijding leidt tot ecologische disbalans, het wegvallen van knaagdierregulatie, verstoring van territoria of een toename van zwervvossen. Daarnaast vinden de maatregelen plaats in een beperkte periode, waarbij de effectiviteit van tijdstip en periode is overwogen, en dienen zij uitsluitend ter bescherming van kwetsbare broedvogelsoorten.

Wij verzoeken u dan ook het plan niet vast te stellen c.q. de omgevingsvergunning niet te verlenen totdat deze tekortkomingen zijn hersteld en vervolgens opnieuw te evalueren op basis van onafhankelijke deskundige toetsing.

Antwoord Provincie

Uw zienswijze heeft geleid tot aanpassing van de terminologie in het goedkeuringsbesluit van het Faunabeheerplan Vos 2026-2031 en/of de omgevingsvergunning. Echter, inhoudelijk is er niets aangepast aan de werking of de voorschriften van beide besluiten.

Zienswijze met zaaknummer: 776228

1. Ik wil hierbij aangeven pertinent tegen 'Faunabeheerplan Vos 2026-2031' te zijn. De belangrijkste reden hiervoor is het feit dat het doden, of zo u wilt, op peil houden van de vossenstand, zeer kunstmatig is en getuigt van weinig inzicht in een voedselketen die natuurlijk en m.i. wenselijk zou zijn. Vossen zijn nuttig voor de akkerbouw, omdat ze kleine en grotere dieren eten, die door de boeren als schadelijk worden gezien. Denk hierbij aan muizen, ratten en hazen. Maar denk ook aan ganzen, die door de boeren haast als vijand nr 1 worden gezien.

Bij faunabeheer is het m.i. van belang om te werken aan het herstellen van natuurlijke voedselketens, zoals hierboven is aangegeven. Dat is een lang proces en zal jaren duren. Het vergassen en neermaaien van enorme hoeveelheden (doortrekkende) ganzen past daar geenszins in en is een bekrompen denkwijze. Dat geldt ook voor het doden van vossen, ook als het bedoeld is om de aantallen in de hand te houden. Dit handelen lijkt op

kortzichtig en primitief denken. Het doet vermoeden dat het gaat om het schieten voor de lol.
Antwoord Provincie
<i>De ecologische functie van de vos als predator wordt in het FBP (paragraaf 5.2.1) erkend. Echter, de voorgenomen bestrijdingsmaatregelen zijn gericht op het verminderen van de predatiedruk. Het FBP waarborgt dat de vos in een gunstige staat van instandhouding blijft. Het doel van de bestrijding is dat de dichtheid van vossen niet significant toeneemt ter bescherming van weide- en kustbroedvogels. Hiermee wordt aangetoond dat de bestrijding niet gericht is op het reduceren van de vossenpopulatie en aannemelijk gemaakt dat ongewenste ecologische effecten niet van toepassing zijn. De evaluatie van het voorgaande FBP bevestigt dat de vossenstand in Zeeland stabiel en levensvatbaar is gebleven. Het is niet aannemelijk dat de bestrijding leidt tot ecologische disbalans of het wegvallen van knaagdierregulatie.</i>
2. En die arme weidevogels dan die geen jongen kunnen uitbroeden, of zelf worden opgegeten door de vos? Dames, heren en boeren, ik kan u uit de droom helpen: er zijn nagenoeg geen weilanden waar weidevogels nesten kunnen uitbroeden. Z.g. weiland wordt gemaaid of door schapen belopen. Daar broeden onze gevederde vrienden niet. Geen argument dus om de vos overhoop te schieten.
Antwoord Provincie
<i>Onderzoek uit de provincie Utrecht toont aan dat het wegvallen van vossenbestrijding direct leidt tot een significante afname van het nestsucces van weidebroedvogels..</i>
3. Kortom: wees verstandig en niet schietgraag, denk nu eens na, en zie af van het bejagen van de vos.
Antwoord Provincie
<i>De zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van het goedkeuringsbesluit van het Faunabeheerplan Vos 2026-2031 en/of de omgevingsvergunning.</i>

Zienswijze met zaaknummer: 786363
1. Ik maak bezwaar tegen dit plan, omdat ik van mening ben dat het afschieten van vossen met kogelgeweer, warmtebeeld en geluiddemper onevenredig ingrijpend is, ernstige gevolgen heeft voor dierenwelzijn en biodiversiteit, en niet effectief is in het beschermen van weidevogels. De provincie stelt dat vossen een bedreiging vormen voor weidevogels, maar de belangrijkste oorzaken van de achteruitgang van weidevogels liggen in verlies van leefgebied door landbouwintensivering, hoge stikstofdepositie, versnippering van natuurgebieden en het verdwijnen van geschikte broed- en foerageerplekken.
Antwoord Provincie
<i>Het FBP erkent dat verlies van leefgebied, stikstofdepositie en landbouwintensivering belangrijke oorzaken zijn van de achteruitgang van weide- en kustvogels en dat predatie door de vos slechts één van de beïnvloedende factoren is (paragraaf 5.2). Landschapsverbetering of optimalisatie van biotopen kan niet worden beschouwd als een andere bevredigende oplossing voor predatiebestrijding, omdat deze gericht zijn op habitatverbetering van grondbroeders en niet op de directe bescherming tegen de vos. De inrichting en het gebruik van het landelijke gebied zijn onderwerp van politieke keuzes. Het vergroten van habitat van grondbroeders is dus een politieke keuze. Deze politieke keuze vormt geen onderdeel van het toetsingskader bij het oordelen van de omgevingsvergunningaanvraag en het FBP.</i> <i>Hoewel een aantal wetenschappelijke publicaties aangeven dat het effect van predatie op populatieniveau beperkt en vaak tijdelijk is, betekent dit niet dat predatie verwaarloosbaar is. Gerichte, tijdelijke maatregelen kunnen lokaal bijdrage leveren aan het verbeteren van het nestsucces door de predatiedruk tijdelijk te verlagen. Onderzoek uit de provincie</i>

Utrecht bevestigt dat het wegvallen van vossenbestrijding direct leidt tot een significante afname van het nestsucces.

2. Het bestrijden van natuurlijke predatoren zoals de vos pakt deze oorzaken niet aan en verstoort bovendien de ecologische balans. De vos vervult een belangrijke rol als natuurlijke opruimer en regelaar van populaties van kleine zoogdieren, wat bijdraagt aan een gezonde biodiversiteit.

Antwoord Provincie

De ecologische functie van de vos als predator wordt in het FBP (paragraaf 5.2.1) erkend. Echter, de voorgenomen bestrijdingsmaatregelen zijn gericht op het verminderen van de predatiedruk. Het FBP stelt geen referentiewaarde of doelpopulatie voor de vos in, maar waarborgt dat de vos in een gunstige staat van instandhouding blijft. Het doel van de bestrijding is dat de dichtheid van vossen niet significant toeneemt ter bescherming van weide- en kustbroedvogels. De bovengrens van 0,15 vossen per 100 hectare fungeert hierbij als een evaluatiemaatstaf voor succesvolle bestrijding en wijst op een stabiele vossenpopulatie. Hiermee wordt aangetoond dat de bestrijding niet gericht is op het reduceren van de vossenpopulatie en aannemelijk gemaakt dat ongewenste ecologische effecten niet van toepassing zijn. De afschotcijfers van de voorgaande periode bevestigen dat de provinciale vossenstand in Zeeland stabiel en levensvatbaar is gebleven. Het is niet aannemelijk dat de voortzetting van de bestrijding leidt tot ecologische disbalans en/of het wegvallen van knaagdierregulatie.

3. Ik verzoek Gedeputeerde Staten daarom:

- Geen goedkeuring te verlenen aan het Faunabeheerplan Vos 2026–2031 in de huidige vorm;
- Geen omgevingsvergunning te verlenen voor het populatiebeheer met gebruik van warmtebeeld en geluiddemper;
- In te zetten op structurele maatregelen voor weidevogelbescherming, zoals natuurvriendelijk beheer, herstel van leefgebied, extensieve landbouw en beperking van stikstofuitstoot.

Tot slot vraag ik u om bij uw besluitvorming het dierenwelzijn, de intrinsieke waarde van het dier en de ecologische samenhang centraal te stellen, conform de uitgangspunten van de Omgevingswet en het natuurbeleid.

Antwoord Provincie

De zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van het goedkeuringsbesluit van het Faunabeheerplan Vos 2026-2031 en/of de omgevingsvergunning.

Zienswijze met zaaknummer: 785996, 786426, 786427, 786443, 786437, 786788, 787187, 788901, 788933, 788935, 788949, 788950, 790220, 790292

1. Strijd met Europese en nationale wetgeving

Volgens de Vogelrichtlijn (2009/147/EG) en de Habitatrichtlijn (92/43/EEG) mag ingrijpen in populaties van beschermde soorten uitsluitend plaatsvinden als:

1. er geen andere bevredigende oplossingen bestaan, en
2. de gunstige staat van instandhouding niet wordt aangetast.

Het Faunabeheerplan Vos voldoet aan geen van beide voorwaarden. Er is geen bewijs dat populatiebeheer noodzakelijk is, noch dat minder ingrijpende maatregelen zijn onderzocht. Daarnaast ontbreekt een toetsing aan de Wet dieren (art. 1.3 en 2.1) en de Omgevingswet (art. 1.10), die de provincie verplichten om dierenleed te voorkomen en de ecologische integriteit te beschermen.

Antwoord Provincie

- *Geen andere bevredigende oplossingen*

In paragraaf 5.1 het FBP wordt gemotiveerd of niet-dodelijke of minder ingrijpende maatregelen een alternatief kunnen bieden. Hierbij zijn afrastering, gegeneraliseerde aversie, ultrasone wildverjagers en aanpassingen in de landschapsindeling overwogen. Uit de onderbouwing blijkt dat deze maatregelen onvoldoende effectief zijn, dan wel niet

uitvoerbaar vanwege praktische, ecologische, financiële of juridische beperkingen. Hiermee is voldoende onderbouwd dat er geen andere redelijkerwijs te verlangen alternatieven of bevredigende oplossingen beschikbaar zijn.

- **Gunstige staat van instandhouding**

Het FBP bevat een onderbouwing waaruit blijkt dat de vospopulatie in Zeeland een gunstige en stabiele staat van instandhouding heeft. Deze conclusie is getrokken aan de hand van de drie kernparameters die in paragraaf 3.4 worden beschreven: populatieomvang, verspreidingsgebied en de kwaliteit en omvang van het leefgebied. Hieruit blijkt dat de populatie stabiel is, het verspreidingsgebied volledig benut is en het leefgebied ecologisch geschikt en omvangrijk is. De resultaten uit de tellingen en monitoringgegevens van de FBP-periode 2020–2025 bevestigen dat de bestrijding die in die periode is uitgevoerd niet heeft geleid tot een verslechtering van de staat van instandhouding.

De voorgenomen maatregelen zijn gericht op het tijdelijk verlagen van de lokale predatiedruk op kwetsbare weide- en kustbroedvogels. De activiteiten zijn beperkt tot de periode januari tot en met juni en vinden enkel plaats binnen de afgebakende broedvogelkerngebieden. Door dit periodieke en lokale karakter is het niet aannemelijk dat de maatregelen negatieve effecten zullen hebben op de provinciale populatie op de lange termijn. Hiermee wordt aangetoond dat de vos een levensvatbare en duurzame component van de natuurlijke habitat in Zeeland blijft, en de gunstige staat van instandhouding voldoende is gemotiveerd.

- **Toetsing aan artikel 1.3 en 2.1 Wet dieren en artikel 1.10 Omgevingswet**

De Wet dieren maakt geen onderdeel uit van het wettelijk toetsingskader van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteiten. Een omgevingsvergunning voor flora- en fauna-activiteiten dient getoetst te worden aan de relevante artikelen in het onderdeel flora- en fauna-activiteiten van de Omgevingswet, het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl). Waarbij opgemerkt wordt dat de Omgevingswet geen artikel 1.10 kent. Er is ook geen ander artikelnummer in de Omgevingswet die gaat over dierenleed of ecologische integriteit.

2. Gebrek aan noodzaak en wetenschappelijke onderbouwing

Onderzoek toont aan dat de belangrijkste oorzaken van de achteruitgang van weidevogels liggen in verlies van leefgebied, stikstofdepositie en landbouwintensivering. Er is geen bewijs dat beheer van vossen leidt tot herstel van weidevogelpopulaties. Sovon concludeert zelfs dat "de invloed van predatie op populatieniveau beperkt en vaak tijdelijk is." Het plan richt zich op symptoombestrijding in plaats van structureel natuurherstel. Eerst moeten de werkelijke oorzaken van de achteruitgang worden aangepakt: inrichting van het landelijk gebied, de kwaliteit van leefgebieden en de druk van recreatie. Daarbij blijkt uit de aanvraag dat in de kerngebieden en op Schouwen-Duiveland nauwelijks vossen voorkomen, en dat de maatregelen vooral bedoeld zijn om vestiging te voorkomen. Dit is geen toelaatbare grond voor het gebruik van ingrijpende middelen. De Provincie Groningen heeft in 2024 een vergelijkbaar besluit om nachtelijk afschot toe te staan teruggedraaid, omdat niet kon worden aangetoond dat het doden van vossen het broedsucces van weidevogels verbetert. In Zeeuws-Vlaanderen neemt de vossenpopulatie bovendien jaarlijks toe, ondanks het afschot van meer dan 300 dieren per jaar wat de ineffectiviteit van het beleid aantoont.

Antwoord Provincie

Het FBP erkent dat verlies van leefgebied, stikstofdepositie en landbouwintensivering belangrijke oorzaken zijn van de achteruitgang van weide- en kustvogels en dat predatie door de vos slechts één van de beïnvloedende factoren is (paragraaf 5.2). Landschapsverbetering of optimalisatie van biotopen kan niet worden beschouwd als een andere bevredigende oplossing voor predatiebestrijding, omdat deze gericht zijn op habitatverbetering van grondbroeders en niet op de directe bescherming tegen de vos. De inrichting en het gebruik van het landelijke gebied zijn onderwerp van politieke keuzes. Het vergroten van habitat van grondbroeders is dus een politieke keuze. Deze politieke keuze

vormt geen onderdeel van het toetsingskader bij het oordelen van de omgevingsvergunningaanvraag en het FPB.

Hoewel een aantal wetenschappelijke publicaties aangeven dat het effect van predatie op populatieniveau beperkt en vaak tijdelijk is, betekent dit niet dat predatie verwaarloosbaar is. Gerichte, tijdelijke maatregelen kunnen lokaal bijdrage leveren aan het verbeteren van het nestsucces door de predatiedruk tijdelijk te verlagen. Onderzoek uit de provincie Utrecht bevestigt dat het wegvallen van vossenbestrijding direct leidt tot een significante afname van het nestsucces.

De voorgenomen bestrijdingsmaatregelen zijn aanvullend op de reeds getroffen preventieve maatregelen, zoals voswerende rasters, optimalisatie van begrazingsbeheer, waterhuishouding en het aanleggen van broedeilanden (welke per gebied zijn opgenomen in Bijlage V van het FBP). Deze maatregelen zijn gericht op het tijdelijk verlagen van de predatiedruk in de kwetsbare broedperiode. De aanvullende bestrijdingsmaatregelen worden pas ingezet na gebiedsgerichte beoordeling of de landelijke vrijstelling voldoende is en is daarmee een proportionele maatregel die bijdraagt aan de lokale bescherming van weide- en kustbroedvogels.

3. Ecologische gevolgen van populatiebeheer

De vos is een inheemse sleutelsoort en speelt een cruciale rol in het ecosysteem:

- reguleert knaagdierpopulaties;
- voorkomt verspreiding van kadavers en ziekteverwekkers;
- bevordert natuurlijke selectie in fauna.

Onderzoek laat zien dat het wegschieten van vossen leidt tot verstoring van territoria, hogere jongensterfte en meer zwervossen. Het plan werkt averechts en is in strijd met de doelstellingen van de EU-Biodiversiteitsstrategie 2030 en het Natuurpact.

Antwoord Provincie

De ecologische functie van de vos als predator wordt in het FBP (paragraaf 5.2.1) erkend. Echter, de voorgenomen bestrijdingsmaatregelen zijn gericht op het verminderen van de predatiedruk. Het FBP stelt geen referentiewaarde of doelpopulatie voor de vos in, maar waarborgt dat de vos in een gunstige staat van instandhouding blijft. Het doel van de bestrijding is dat de dichtheid van vossen niet significant toeneemt ter bescherming van weide- en kustbroedvogels. De bovengrens van 0,15 vossen per 100 hectare fungeert hierbij als een evaluatiemaatstaf voor succesvolle bestrijding en wijst op een stabiele vossenpopulatie. Hiermee wordt aangetoond dat de bestrijding niet gericht is op het reduceren van de vossenpopulatie en aannemelijk gemaakt dat ongewenste ecologische effecten niet van toepassing zijn.

De aanvullende bestrijdingsmaatregelen zijn tijdelijk en lokaal gericht op het verminderen van de predatiedruk in broedvogelkerngebieden. De afschotcijfers van de voorgaande periode bevestigen dat de provinciale vossenstand in Zeeland stabiel en levensvatbaar is gebleven. Het is niet aannemelijk dat de voortzetting van de bestrijding leidt tot ecologische disbalans, het wegvallen van knaagdierregulatie, verstoring van territoria of een toename van zwervossen. Daarnaast vinden de maatregelen plaats in een beperkte periode, waarbij de effectiviteit van tijdstip en periode is overwogen, en dienen zij uitsluitend ter bescherming van kwetsbare broedvogelsoorten. De bestrijding is een proportionele aanvulling op reeds getroffen preventieve maatregelen (zoals rasters en waterbeheer). Hiermee is de bestrijding ecologisch verantwoord en sluit het aan bij de doelstellingen van het Natuurpact en de EU-Biodiversiteitsstrategie, waarin effectief behoud van bedreigde soorten centraal staat.

4. Schending van de zorgplicht en dierenwelzijn

Nachtelijk afschot met geluiddempers veroorzaakt ernstig dierenleed en verhoogt de kans op verwondingen ("crippling"). De bewering dat dit 'humaan beheer' zou zijn is onhoudbaar. De Wet dieren erkent de intrinsieke waarde van dieren — een uitgangspunt dat in dit plan volledig ontbreekt. Werkelijke bescherming betekent dieren en natuurgebieden met rust laten, zeker in en rond Natura 2000-gebieden. Het plan is daarom strijdig met de zorgplicht

uit de Omgevingswet, die overheden verplicht schade aan dieren en ecosystemen te voorkomen.

Antwoord Provincie

- *Toetsing aan de Wet dieren*

De Wet dieren maakt geen onderdeel uit van het wettelijk toetsingskader van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteiten. Een omgevingsvergunning voor flora- en fauna-activiteiten dient getoetst te worden aan de relevante artikelen in het onderdeel flora- en fauna-activiteiten van de Omgevingswet, het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl).

Artikel 11.28 van het Bal verplicht eenieder die een in het wild levend dier doodt of vangt, voorkomt dat het dier onnodig lijdt. Daarnaast is middels voorschrift 8 opgenomen dat de gebruiker van de vergunning tevens in het bezit moet zijn van een omgevingsvergunning jachtgeweeractiviteit. Deze vereist het succesvol afleggen van een erkend examen voor jachtgeweeractiviteiten. Een van de eisen voor dit examen is de aantoonbare kennis van hetgeen een goed jager betaamt (weidelijkheid). Dit houdt onder meer in dat de uitvoerder alle middelen zal aanwenden om het dier niet onnodig te laten lijden.

- *Natura 2000-gebieden*

De omgevingsvergunning en het goedkeuringsbesluit staan geen bestrijdingsmaatregelen toe in Natura 2000-gebieden waar bestrijdingsmaatregelen niet als vergunningsvrije activiteit zijn opgenomen in het Natura 2000-beheerplan. Voor activiteiten in deze gebieden is een omgevingsvergunning Natura 2000-activiteiten benodigd.

5. Niet getoetste alternatieven

Er zijn voldoende niet-dodelijke en ecologisch verantwoorde alternatieven:

- herstel van kruidenrijke graslanden en piasdraszones;
- beperking van kunstmest- en pesticidgebruik;
- uitbreiding van rustgebieden en mozaïekbeheer;
- elektrische afrastering rond kwetsbare broedlocaties.

Deze maatregelen worden gesteund door Vogelbescherming Nederland en zijn succesvol gebleken in projecten zoals het Eempolderproject. De provincie had deze alternatieven eerst moeten onderzoeken voordat tot dodelijk beheer wordt overgegaan.

Antwoord Provincie

Het FBP erkent dat verlies van leefgebied, stikstofdepositie en landbouwintensivering belangrijke oorzaken zijn van de achteruitgang van weidevogels en dat predatie door de vos slechts één van de beïnvloedende factoren is (paragraaf 5.2). Echter, de inrichting en het gebruik van het landelijke gebied zijn onderwerp van politieke keuzes. Het vergroten van habitat van grondbroeders is dus een politieke keuze. Deze politieke keuze vormt geen onderdeel van het toetsingskader bij het oordelen van de omgevingsvergunningaanvraag en het FBP.

In paragraaf 5.1 het: FBP wordt gemotiveerd of niet-dodelijke maatregelen een alternatief kunnen bieden. Uit de onderbouwing blijkt dat afrastering reeds in meerdere broedvogelkerngebieden wordt toegepast (zie Bijlage V van het FBP). Hoewel afrastering lokaal effectief kan zijn, is afrastering van volledige gebieden niet haalbaar vanwege substantiële aanleg- en onderhoudskosten en praktische uitvoerbaarheid, zeker in brakwatergebieden. De aanvullende bestrijding met de omgevingsvergunning is daarom een proportionele maatregel die pas wordt ingezet nadat de terreinbeheerder heeft beoordeeld dat de landelijke vrijstelling en de reeds getroffen preventieve maatregelen onvoldoende zijn. Hiermee is voldoende onderbouwd dat er geen andere redelijkerwijs te verlangen alternatieven of bevredigende oplossingen beschikbaar zijn.

6. Effect van de wolf op de vossenpopulatie

Het ontbreken van de toppredator - de wolf- heeft invloed op de vossenstand. De mogelijke effecten van de (her)vestiging van de wolf worden in het Faunabeheerplan Vos noch in de omgevingsvergunning behandeld. Deze effecten zijn aantoonbaar aanwezig en hadden vooraf moeten worden onderzocht en meegenomen in de besluitvorming.

Antwoord Provincie
<p><i>De wolf heeft zich nog niet gevestigd in provincie Zeeland. Hooguit komen er incidenteel zwervende wolven in beperkte delen van de provincie voor. Deze tijdelijke en beperkte aanwezigheid zal geen substantiële bijdrage leveren aan een daling van de vossenpopulatie in Zeeland.</i></p> <p><i>Daarbij is directe predatie door de wolf op de vos te incidenteel om de populatie te beïnvloeden. Waar wolven en vossen samenleven, profiteren vossen vaak juist van de wolven doordat zij zich voeden met prooiresten. De aanwezigheid van de wolf leidt in de praktijk dus niet tot een regulerend of remmend effect op de vossenstand. Eventuele vestiging van de wolf in Zeeland zal de vossenpopulatie in Zeeland niet structureel negatief beïnvloeden.</i></p>
<p><u>Conclusie en verzoek</u></p> <p>Het ontwerpbesluit voor het Faunabeheerplan Vos 2026-2031 is in strijd met Europese richtlijnen, nationale wetgeving en het voorzorgsbeginsel. Er ontbreekt een ecologische noodzaak, een juridisch kader en een dierenwelzijnstoets. Ik verzoek Gedeputeerde Staten van Zeeland om:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het ontwerpbesluit voor het FBP Vos 2026-2031 niet vast te stellen; - de omgevingsvergunning voor uitvoering van dit plan niet te verlenen; - eerst onafhankelijk onderzoek te laten uitvoeren naar de ecologische en ethische gevolgen van vossenbeheer; - de invloed van de wolf op de vossenpopulatie te onderzoeken en mee te nemen in toekomstige besluiten; - te kiezen voor niet-dodelijke, natuurherstellende maatregelen. Een modern faunabeleid hoort gericht te zijn op samenleven met inheemse soorten, niet op hun structurele vervolging.
Antwoord Provincie
<p><i>De zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van het goedkeuringsbesluit van het Faunabeheerplan Vos 2026-2031 en/of de omgevingsvergunning.</i></p>

Zienswijze met zaaknummer: 786430
<p>1. <u>Niet nodig</u>: Uit onderzoek blijkt dat de achteruitgang van weidevogels vooral komt door intensieve landbouw, stikstof en minder leefgebied, niet door vossen.</p>
Antwoord Provincie
<p><i>Het FBP erkent dat verlies van leefgebied, stikstofdepositie en landbouwintensivering belangrijke oorzaken zijn van de achteruitgang van weide- en kustvogels en dat predatie door de vos slechts één van de beïnvloedende factoren is (paragraaf 5.2). Landschapsverbetering of optimalisatie van biotopen kan niet worden beschouwd als een andere bevredigende oplossing voor predatiebestrijding, omdat deze gericht zijn op habitatverbetering van grondbroeders en niet op de directe bescherming tegen de vos. De inrichting en het gebruik van het landelijke gebied zijn onderwerp van politieke keuzes. Het vergroten van habitat van grondbroeders is dus een politieke keuze. Deze politieke keuze vormt geen onderdeel van het toetsingskader bij het oordelen van de omgevingsvergunningaanvraag en het FBP.</i></p>
<p>2. <u>Slecht voor natuur</u>: De vos is een nuttig dier. Hij houdt muizen in toom en helpt de natuur schoon te houden. Doden van vossen verstoort de balans.</p>
Antwoord Provincie
<p><i>De ecologische functie van de vos als predator wordt in het FBP (paragraaf 5.2.1) erkend. Echter, de voorgenomen bestrijdingsmaatregelen zijn gericht op het verminderen van de predatiedruk. Het FBP waarborgt dat de vos in een gunstige staat van instandhouding blijft. Het doel van de bestrijding is dat de dichtheid van vossen niet significant toeneemt ter bescherming van weide- en kustbroedvogels. Hiermee wordt aangetoond dat de bestrijding niet gericht is op het reduceren van de vossenpopulatie en aannemelijk</i></p>

gemaakt dat ongewenste ecologische effecten niet van toepassing zijn. De evaluatie van het voorgaande FBP bevestigt dat de vossenstand in Zeeland stabiel en levensvatbaar is gebleven. Het is niet aannemelijk dat de bestrijding leidt tot ecologische disbalans of het wegvallen van knaagdierregulatie.

3. Wreed: Nachtelijke jacht veroorzaakt angst, verwondingen en onnodig lijden. De wet verplicht juist om dieren te beschermen.

Antwoord Provincie

Een omgevingsvergunning voor flora- en fauna-activiteiten dient getoetst te worden aan de relevante artikelen in het onderdeel flora- en fauna-activiteiten van de Omgevingswet, het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl).

Artikel 11.28 van het Bal verplicht eenieder die een in het wild levend dier doodt of vangt, voorkomt dat het dier onnodig lijdt. Daarnaast is middels voorschrift 8 opgenomen dat de gebruiker van de vergunning tevens in het bezit moet zijn van een omgevingsvergunning jachtgeweeractiviteit. Deze vereist het succesvol afleggen van een erkend examen voor jachtgeweeractiviteiten. Een van de eisen voor dit examen is de aantoonbare kennis van hetgeen een goed jager betaamt (weidelijkheid). Dit houdt onder meer in dat de uitvoerder alle middelen zal aanwenden om het dier niet onnodig te laten lijden.

4. Er zijn alternatieven: Weidevogels kunnen beter geholpen worden met meer natuur, rustgebieden, kruidenrijk grasland en minder gif en mest.

Antwoord Provincie

Het FBP erkent dat verlies van leefgebied, stikstofdepositie en landbouwintensivering belangrijke oorzaken zijn van de achteruitgang van weidevogels en dat predatie door de vos slechts één van de beïnvloedende factoren is (paragraaf 5.2). Echter, de inrichting en het gebruik van het landelijke gebied zijn onderwerp van politieke keuzes. Het vergroten van habitat van groundbroeders is dus een politieke keuze. Deze politieke keuze vormt geen onderdeel van het toetsingskader bij het oordelen van de omgevingsvergunningaanvraag en het FBP.

In paragraaf 5.1 het: FBP wordt gemotiveerd of niet-dodelijke maatregelen een alternatief kunnen bieden. Uit de onderbouwing blijkt dat afrastering reeds in meerdere broedvogelkerngebieden wordt toegepast (zie Bijlage V van het FBP). Hoewel afrastering lokaal effectief kan zijn, is afrastering van volledige gebieden niet haalbaar vanwege substantiële aanleg- en onderhoudskosten en praktische uitvoerbaarheid, zeker in brakwatergebieden. De aanvullende bestrijding met de omgevingsvergunning is daarom een proportionele maatregel die pas wordt ingezet nadat de terreinbeheerder heeft beoordeeld dat de landelijke vrijstelling en de reeds getroffen preventieve maatregelen onvoldoende zijn. Hiermee is voldoende onderbouwd dat er geen andere redelijkerwijs te verlangen alternatieven of bevredigende oplossingen beschikbaar zijn.

5. Mijn verzoek:

Keur het plan niet goed en geef geen vergunning. Kies voor bescherming en herstel van de natuur, zonder het doden van inheemse dieren.

Antwoord Provincie

De zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van het goedkeuringsbesluit van het Faunabeheerplan Vos 2026-2031 en/of de omgevingsvergunning.

Zienswijze met zaaknummer: 788443

1. Besluit is in strijd met Europese en nationale regelgeving

De Vogelrichtlijn (2009/147/EG) en Habitatrichtlijn (92/43/EEG) staan ingrijpen in populaties van beschermde soorten slechts toe indien:

1. geen andere bevredigende oplossingen bestaan, en
2. de gunstige staat van instandhouding niet wordt aangetast.

<p>Het Faunabeheerplan Vos voldoet aan geen van beide voorwaarden. Er ontbreekt elk bewijs dat populatiebeheer noodzakelijk is of dat minder ingrijpende maatregelen niet mogelijk zijn.</p> <p>Daarnaast bevat het plan geen toetsing aan de Wet dieren (art. 1.3 en 2.1) en Omgevingswet (art. 1.10), die de provincie verplichten om onnodig dierenleed te voorkomen en ecologische integriteit te waarborgen.</p>
<p>Antwoord Provincie</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Geen andere bevredigende oplossingen</i> <i>In paragraaf 5.1 het FBP wordt gemotiveerd of niet-dodelijke of minder ingrijpende maatregelen een alternatief kunnen bieden. Hierbij zijn afrastering, gegeneraliseerde aversie, ultrasone wildverjagers en aanpassingen in de landschapsindeling overwogen. Uit de onderbouwing blijkt dat deze maatregelen onvoldoende effectief zijn, dan wel niet uitvoerbaar vanwege praktische, ecologische, financiële of juridische beperkingen. Hiermee is voldoende onderbouwd dat er geen andere redelijkerwijs te verlangen alternatieven of bevredigende oplossingen beschikbaar zijn.</i> • <i>Gunstige staat van instandhouding</i> <i>Het FBP bevat een onderbouwing waaruit blijkt dat de vospopulatie in Zeeland een gunstige en stabiele staat van instandhouding heeft. Deze conclusie is getrokken aan de hand van de drie kernparameters die in paragraaf 3.4 worden beschreven: populatieomvang, verspreidingsgebied en de kwaliteit en omvang van het leefgebied. Hieruit blijkt dat de populatie stabiel is, het verspreidingsgebied volledig benut is en het leefgebied ecologisch geschikt en omvangrijk is. De resultaten uit de tellingen en monitoringgegevens van de FBP-periode 2020–2025 bevestigen dat de bestrijding die in die periode is uitgevoerd niet heeft geleid tot een verslechtering van de staat van instandhouding.</i> <i>De voorgenomen maatregelen zijn gericht op het tijdelijk verlagen van de lokale predatiedruk op kwetsbare weide- en kustbroedvogels. De activiteiten zijn beperkt tot de periode januari tot en met juni en vinden enkel plaats binnen de afgebakende broedvogelkerngebieden. Door dit periodieke en lokale karakter is het niet aannemelijk dat de maatregelen negatieve effecten zullen hebben op de provinciale populatie op de lange termijn. Hiermee wordt aangetoond dat de vos een levensvatbare en duurzame component van de natuurlijke habitat in Zeeland blijft, en de gunstige staat van instandhouding voldoende is gemotiveerd.</i> • <i>Toetsing aan artikel 1.3 en 2.1 Wet dieren en artikel 1.10 Omgevingswet</i> <i>De Wet dieren maakt geen onderdeel uit van het wettelijk toetsingskader van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteiten. Een omgevingsvergunning voor flora- en fauna-activiteiten dient getoetst te worden aan de relevante artikelen in het onderdeel flora- en fauna-activiteiten van de Omgevingswet, het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl). Waarbij opgemerkt wordt dat de Omgevingswet geen artikel 1.10 kent. Er is ook geen ander artikelnummer in de Omgevingswet die gaat over dierenleed of ecologische integriteit.</i>
<p>2. Gebrek aan noodzaak en wetenschappelijke onderbouwing</p> <p>De provincie stelt dat vossen een bedreiging vormen voor weidevogels. Onderzoek van Sovon (1, 2), Planbureau voor de Leefomgeving (3) en Universiteit Wageningen (4) toont echter aan dat verlies van leefgebied, stikstofdepositie en landbouw-intensivering de belangrijkste oorzaken zijn van de achteruitgang van weidevogels. Er is geen enkel bewijs dat intensieve bejaging of populatiebeheer van vossen leidt tot herstel van weidevogelpopulaties. Het Faunabeheerplan miskent daarmee de structurele oorzaken en richt zich op symptoom-bestrijding in plaats van natuurherstel. Eerst moet iets gedaan worden aan de hoofdoorzaken van de achteruitgang van de weidevogels zoals inrichting van het landelijk gebied, kwantiteit en kwaliteit van de leefgebieden van de kwetsbare soorten en de recreatiedruk.</p> <p>Ook is er geen onderzoek gedaan, waaruit blijkt dat de vos werkelijk zo schadelijk voor de weidevogels is als wordt gesteld, bijvoorbeeld een onderzoek naar de maaginhoud van</p>

vossen, terwijl de afgelopen jaren voldoende vossen afgeschoten zijn om dergelijk onderzoek te verrichten. Bovendien, uit de aanvraag blijkt dat vossen in de kerngebieden en Schouwen-Duiveland niet of nauwelijks aanwezig zijn maar het vooral om de wens gaat ervoor te zorgen dat vossen zich niet in deze gebieden gaan vestigen. Dit is echter geen grond op basis waarvan een ontheffing voor aanvullende ingrijpende (verboden) middelen kan worden verleend.

Antwoord Provincie

Het FBP erkent dat verlies van leefgebied, stikstofdepositie en landbouwintensivering belangrijke oorzaken zijn van de achteruitgang van weide- en kustvogels en dat predatie door de vos slechts één van de beïnvloedende factoren is (paragraaf 5.2). Landschapsverbetering of optimalisatie van biotopen kan niet worden beschouwd als een andere bevredigende oplossing voor predatiebestrijding, omdat deze gericht zijn op habitatverbetering van grondbroeders en niet op de directe bescherming tegen de vos. De inrichting en het gebruik van het landelijke gebied zijn onderwerp van politieke keuzes. Het vergroten van habitat van grondbroeders is dus een politieke keuze. Deze politieke keuze vormt geen onderdeel van het toetsingskader bij het oordelen van de omgevingsvergunningaanvraag en het FBP.

Hoewel een aantal wetenschappelijke publicaties aangeven dat het effect van predatie op populatieniveau beperkt en vaak tijdelijk is, betekent dit niet dat predatie verwaarloosbaar is. Gerichte, tijdelijke maatregelen kunnen lokaal bijdrage leveren aan het verbeteren van het nestsucces door de predatiedruk tijdelijk te verlagen. Onderzoek uit de provincie Utrecht bevestigt dat het wegvallen van vossenbestrijding direct leidt tot een significante afname van het nestsucces.

De voorgenomen bestrijdingsmaatregelen zijn aanvullend op de reeds getroffen preventieve maatregelen, zoals voswerende rasters, optimalisatie van begrazingsbeheer, waterhuishouding en het aanleggen van broedeilanden (welke per gebied zijn opgenomen in Bijlage V van het FBP). Deze maatregelen zijn gericht op het tijdelijk verlagen van de predatiedruk in de kwetsbare broedperiode. De aanvullende bestrijdingsmaatregelen worden pas ingezet na gebiedsgerichte beoordeling of de landelijke vrijstelling voldoende is en is daarmee een proportionele maatregel die bijdraagt aan de lokale bescherming van weide- en kustbroedvogels.

3. Populatiebeheer is niet effectief

Vossen verjagen andere vossen uit hun territorium en leven op die manier in een zelfregulerend systeem: als er te veel dieren zijn in relatie tot het voedselaanbod, bestrijden ze elkaar en krijgen minder nakomelingen. Normaal heeft een mannetjesvos drie vrouwtjes, waarvan er jaarlijks maar één drie of vier jongen krijgt. Als de populatie onder druk staat, omdat er intensief op ze gejaagd wordt, krijgen alle vrouwtjes jongen, en ook grotere worpen (6).

Uit onderzoek weten we dat het doden van vossen uiteindelijk geen effectieve methode is voor het verlagen van de vossenstand. In Zeeuws-Vlaanderen bijvoorbeeld neemt het aantal vossen jaarlijks toe, ondanks meer dan 300 geschoten vossen per jaar (12).

Antwoord Provincie

De effectiviteit van de vossenbestrijding is het grootst in de periode van januari tot en met juni, aangezien dit samenvalt met de voortplantingscyclus van de vos en de kwetsbare broedperiode van weide- en kustbroedvogels. Onderzoek bevestigt dat het afschot in de periode tussen eind winter en lente het effectiefst is. In deze periode is het territorium van de vos relatief stabiel en is dispersie minimaal, waardoor leeggekomen territoria minder snel worden opgevuld. Hierdoor ontstaat er een tijdelijk verlaagde predatiedruk. Maatregelen in deze periode zijn essentieel om kuikens de kans te geven vliegvlug te worden en daarmee het broedsucces in de kerngebieden te verbeteren. Op basis van bovenstaande is voldoende aannemelijk gemaakt dat de voorgenomen bestrijding in de periode januari tot en met juni effectief bijdraagt aan de bescherming van weide- en kustbroedvogels in Zeeland.

4. Ecologische gevolgen van populatiebeheer

De vos is een inheemse sleutelsoort die bijdraagt aan ecologische stabiliteit:

- reguleert knaagdierpopulaties (waaronder veldmuizen die landbouwschade veroorzaken),
- voorkomt verspreiding van kadavers en ziektekiemen,
- bevordert natuurlijke selectie binnen ecosystemen.

Onderzoek (7) wijst uit dat het wegschieten van vossen leidt tot ontregeling van territoria, verhoogde jongensterfte en toename van zwervossen. Het plan is dus contraproductief en druist in tegen de doelstellingen van de EU-Biodiversiteitsstrategie 2030 en het Natuurpact (8).

Antwoord Provincie

De ecologische functie van de vos als predator wordt in het FBP (paragraaf 5.2.1) erkend. Echter, de voorgenomen bestrijdingsmaatregelen zijn gericht op het verminderen van de predatiedruk. Het FBP stelt geen referentiewaarde of doelpopulatie voor de vos in, maar waarborgt dat de vos in een gunstige staat van instandhouding blijft. Het doel van de bestrijding is dat de dichtheid van vossen niet significant toeneemt ter bescherming van weide- en kustbroedvogels. De bovengrens van 0,15 vossen per 100 hectare fungeert hierbij als een evaluatiemaatstaf voor succesvolle bestrijding en wijst op een stabiele vossenpopulatie. Hiermee wordt aangetoond dat de bestrijding niet gericht is op het reduceren van de vossenpopulatie en aannemelijk gemaakt dat ongewenste ecologische effecten niet van toepassing zijn.

De aanvullende bestrijdingsmaatregelen zijn tijdelijk en lokaal gericht op het verminderen van de predatiedruk in broedvogelkerngebieden. De afschotcijfers van de voorgaande periode bevestigen dat de provinciale vossenstand in Zeeland stabiel en levensvatbaar is gebleven. Het is niet aannemelijk dat de voortzetting van de bestrijding leidt tot ecologische disbalans, het wegvallen van knaagdierregulatie, verstoring van territoria of een toename van zwervossen. Daarnaast vinden de maatregelen plaats in een beperkte periode, waarbij de effectiviteit van tijdstip en periode is overwogen, en dienen zij uitsluitend ter bescherming van kwetsbare broedvogelsoorten. De bestrijding is een proportionele aanvulling op reeds getroffen preventieve maatregelen (zoals rasters en waterbeheer). Hiermee is de bestrijding ecologisch verantwoord en sluit het aan bij de doelstellingen van het Natuurpact en de EU-Biodiversiteitsstrategie, waarin effectief behoud van bedreigde soorten centraal staat.

5. Schending van de zorgplicht en dierenwelzijn

Het doden van vossen met geweren, vaak 's nachts en met geluiddempers, leidt tot ernstig dierenleed en verhoogde kans op verwonding ('crippling'). De claim van 'humaan beheer' is onhoudbaar. Volgens de Wet dieren hebben dieren een intrinsieke waarde, een erkenning die in dit plan volstrekt ontbreekt. Bescherming van fauna betekent met rust laten en Natura2000- en ganzenrustgebieden niet verstoren, dus zeker niet bejagen en helemaal niet 's nachts.

Het voorstel is in strijd met de zorgplicht uit de Omgevingswet, waarin overheden verplicht zijn schade aan dieren en ecosystemen te voorkomen of te beperken.

Antwoord Provincie

- *Toetsing aan de Wet dieren*

De Wet dieren maakt geen onderdeel uit van het wettelijk toetsingskader van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteiten. Een omgevingsvergunning voor flora- en fauna-activiteiten dient getoetst te worden aan de relevante artikelen in het onderdeel flora- en fauna-activiteiten van de Omgevingswet, het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl).

Artikel 11.28 van het Bal verplicht eenieder die een in het wild levend dier doodt of vangt, voorkomt dat het dier onnodig lijdt. Daarnaast is middels voorschrift 8 opgenomen dat de gebruiker van de vergunning tevens in het bezit moet zijn van een omgevingsvergunning jachtgeweeractiviteit. Deze vereist het succesvol afleggen van een erkend examen voor jachtgeweeractiviteiten. Een van de eisen voor dit examen is de aantoonbare kennis van hetgeen een goed jager betaamt (weidelijkheid). Dit houdt onder meer in dat de uitvoerder alle middelen zal aanwenden om het dier niet onnodig te laten lijden.

- **Natura 2000-gebieden**

De omgevingsvergunning en het goedkeuringsbesluit staan geen bestrijdingsmaatregelen toe in Natura 2000-gebieden waar bestrijdingsmaatregelen niet als vergunningsvrije activiteit zijn opgenomen in het Natura 2000-beheerplan. Voor activiteiten in deze gebieden is een omgevingsvergunning Natura 2000-activiteiten benodigd.

6. Gebruik van kunstlicht en nachtelijke jacht

Het toestaan van nachtelijke jacht met kunstlicht is bijzonder zorgwekkend. Het gebruik van lampen veroorzaakt stress en desoriëntatie bij niet-doelsoorten, waaronder reeën, dassen en vogels. Daarnaast leidt nachtelijke verstoring tot verstoring van broedgegedrag en vluchtbewegingen bij nachttactieve fauna. Het is bovendien onmogelijk om in het donker verantwoord onderscheid te maken tussen een vos, een huiskat of andere dieren. Deze methode druist in tegen het voorzorgsbeginsel en de zorgplicht uit de Omgevingswet. Provincie Groningen heeft in 2024 een genomen besluit tot 's nachts schieten van vossen teruggedraaid omdat op geen enkele manier aannemelijk gemaakt is dat het doden van vossen in het holst van de nacht zal leiden tot een verbetering van het broedsucces van weidevogels (9).

Antwoord Provincie

Het goedkeuringsbesluit FBP Vos 2026-2031 en de omgevingsvergunning verlenen geen toestemming voor het gebruik van kunstlicht bij schadebestrijding van de vos. De zienswijzen ten aanzien van stress, desoriëntatie en de onmogelijkheid om onderscheid te maken tussen soorten veroorzaakt door kunstlicht zijn daarmee niet van toepassing.

Uw zienswijze, samen met zienswijzen met zaaknummer 790307 en 789072, heeft geleid tot aanpassing van het besluit. Aan de omgevingsvergunning is het onderstaande voorschrift toegevoegd:

Voorschrift 15. Van de omgevingsvergunning met zaaknummer 763329 mag geen gebruik worden gemaakt in combinatie met de uitvoering van de vossentellingen waarvoor toestemming is gegeven in de omgevingsvergunning met zaaknummer 748343. Tijdens de vossentellingen mag geen afschot plaatsvinden.

7. Ontbrekende toetsing van alternatieven

Er bestaan voldoende niet-dodelijke, ecologisch verantwoorde alternatieven:

- herstel van kruidenrijke graslanden en piasdraszones
- beperking van gebruik van kunstmest en pesticiden
- uitbreiding van rustgebieden en mozaïekbeheer
- inzet van rasters of elektrische afrastering rond kwetsbare broedgebieden

Deze maatregelen worden ondersteund door de Vogelbescherming Nederland (10) en zijn bewezen effectief in projecten zoals het Eempolderproject (Utrecht, 2022). De provincie had deze alternatieven moeten onderzoeken voordat tot dodelijk beheer wordt overgegaan.

Antwoord Provincie

Het FBP erkent dat verlies van leefgebied, stikstofdepositie en landbouwintensivering belangrijke oorzaken zijn van de achteruitgang van weidevogels en dat predatie door de vos slechts één van de beïnvloedende factoren is (paragraaf 5.2). Echter, de inrichting en het gebruik van het landelijke gebied zijn onderwerp van politieke keuzes. Het vergroten van habitat van grondbroeders is dus een politieke keuze. Deze politieke keuze vormt geen onderdeel van het toetsingskader bij het oordelen van de omgevingsvergunningaanvraag en het FBP.

In paragraaf 5.1 het: FBP wordt gemotiveerd of niet-dodelijke maatregelen een alternatief kunnen bieden. Uit de onderbouwing blijkt dat afrastering reeds in meerdere broedvogelkerngebieden wordt toegepast (zie Bijlage V van het FBP). Hoewel afrastering lokaal effectief kan zijn, is afrastering van volledige gebieden niet haalbaar vanwege substantiële aanleg- en onderhoudskosten en praktische uitvoerbaarheid, zeker in

brakwatergebieden. De aanvullende bestrijding met de omgevingsvergunning is daarom een proportionele maatregel die pas wordt ingezet nadat de terreinbeheerder heeft beoordeeld dat de landelijke vrijstelling en de reeds getroffen preventieve maatregelen onvoldoende zijn. Hiermee is voldoende onderbouwd dat er geen andere redelijkerwijs te verlangen alternatieven of bevredigende oplossingen beschikbaar zijn

8. Effecten van (her)introductie van de wolf op de vossenstand

Het ontbreken van de toppredator de wolf in Nederland heeft effect op de vossenpopulatie. Welke effecten de herintroductie van de wolf zal en kan hebben is noch in het beheerplan Vos noch in de omgevingsvergunning vossenbeheer overwogen, waardoor deze onvoldoende onderbouwd/gemotiveerd zijn. Dat deze effecten er zijn is aangetoond (11).

Antwoord Provincie

De wolf heeft zich nog niet gevestigd in provincie Zeeland. Hooguit komen er incidenteel zwervende wolven in beperkte delen van de provincie voor. Deze tijdelijke en beperkte aanwezigheid zal geen substantiële bijdrage leveren aan een daling van de vossenpopulatie in Zeeland.

Daarbij is directe predatie door de wolf op de vos te incidenteel om de populatie te beïnvloeden. Waar wolven en vossen samenleven, profiteren vossen vaak juist van de wolven doordat zij zich voeden met prooiresten. De aanwezigheid van de wolf leidt in de praktijk dus niet tot een regulerend of remmend effect op de vossenstand. Eventuele vestiging van de wolf in Zeeland zal de vossenpopulatie in Zeeland niet structureel negatief beïnvloeden.

Conclusie

Ik verzoek Gedeputeerde Staten van Zeeland daarom om:

- het ontwerpbesluit voor het FBP Vos 2026-2031 niet vast te stellen
- de omgevingsvergunning voor de uitvoer op basis van dit beheerplan niet te verlenen
- eerst onafhankelijk onderzoek te laten verrichten naar de ecologische en ethische gevolgen van vossenbeheer
- de effecten van de wolf op de vossenpopulatie eerst te onderzoeken en mee te nemen in uw besluitvorming
- bij de verdere uitvoering te kiezen voor niet-dodelijke, natuurherstellende maatregelen

Antwoord Provincie

Uw zienswijze, samen met zienswijzen met zaaknummer 790307 en 789072, heeft geleid tot aanpassing van het besluit. Aan de omgevingsvergunning is het onderstaande voorschrift toegevoegd:

Voorschrift 15. Van de omgevingsvergunning met zaaknummer 763329 mag geen gebruik worden gemaakt in combinatie met de uitvoering van de vossentellingen waarvoor toestemming is gegeven in de omgevingsvergunning met zaaknummer 748343. Tijdens de vossentellingen mag geen afschot plaatsvinden.

Zienswijze met zaaknummer: 788474

1. Schieten is niet meer van deze tijd, het is een primitieve manier om te reguleren wat wij. mensen, in onbalans hebben gebracht.

Antwoord Provincie

Van de opmerking is kennisgenomen.

2. Strijd met Europese en nationale regelgeving

Er ontbreekt elk bewijs dat populatiebeheer noodzakelijk is of dat minder ingrijpende

maatregelen niet mogelijk zijn. Daarnaast bevat het plan geen toetsing aan de Wet dieren (art 1.3 en 2.1) en Omgevingswet (art. 1.10), die de provincie verplichten om onnodig dierenleed te voorkomen en ecologische integriteit te waarborgen.

Antwoord Provincie

- *Geen andere bevredigende oplossingen*

In paragraaf 5.1 het FBP wordt gemotiveerd of niet-dodelijke of minder ingrijpende maatregelen een alternatief kunnen bieden. Hierbij zijn afrastering, gegeneraliseerde aversie, ultrasone wildverjagers en aanpassingen in de landschapsindeling overwogen. Uit de onderbouwing blijkt dat deze maatregelen onvoldoende effectief zijn, dan wel niet uitvoerbaar vanwege praktische, ecologische, financiële of juridische beperkingen. Hiermee is voldoende onderbouwd dat er geen andere redelijkerwijs te verlangen alternatieven of bevredigende oplossingen beschikbaar zijn.

- *Gunstige staat van instandhouding*

Het FBP bevat een onderbouwing waaruit blijkt dat de vospopulatie in Zeeland een gunstige en stabiele staat van instandhouding heeft. Deze conclusie is getrokken aan de hand van de drie kernparameters die in paragraaf 3.4 worden beschreven: populatieomvang, verspreidingsgebied en de kwaliteit en omvang van het leefgebied. Hieruit blijkt dat de populatie stabiel is, het verspreidingsgebied volledig benut is en het leefgebied ecologisch geschikt en omvangrijk is.

De resultaten uit de tellingen en monitoringgegevens van de FBP-periode 2020–2025 bevestigen dat de bestrijding die in die periode is uitgevoerd niet heeft geleid tot een verslechtering van de staat van instandhouding.

De voorgenomen maatregelen zijn gericht op het tijdelijk verlagen van de lokale predatiedruk op kwetsbare weide- en kustbroedvogels. De activiteiten zijn beperkt tot de periode januari tot en met juni en vinden enkel plaats binnen de afgebakende broedvogelkerngebieden. Door dit periodieke en lokale karakter is het niet aannemelijk dat de maatregelen negatieve effecten zullen hebben op de provinciale populatie op de lange termijn. Hiermee wordt aangetoond dat de vos een levensvatbare en duurzame component van de natuurlijke habitat in Zeeland blijft, en de gunstige staat van instandhouding voldoende is gemotiveerd.

- *Toetsing aan artikel 1.3 en 2.1 Wet dieren en artikel 1.10 Omgevingswet*

De Wet dieren maakt geen onderdeel uit van het wettelijk toetsingskader van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteiten. Een omgevingsvergunning voor flora- en fauna-activiteiten dient getoetst te worden aan de relevante artikelen in het onderdeel flora- en fauna-activiteiten van de Omgevingswet, het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl). Waarbij opgemerkt wordt dat de Omgevingswet geen artikel 1.10 kent. Er is ook geen ander artikelnummer in de Omgevingswet die gaat over dierenleed of ecologische integriteit.

3. Gebrek aan noodzaak en wetenschappelijke onderbouwing

De provincie stelt dat vossen een bedreigingsvormen voor weidevogels. Onderzoek van Sovon (201S], Planbureau voor de Leefomgeving (2023) en Universiteit Wageningen (Alterra, 2019) toont echter aan dat verlies van leefgebied, stikstofdepositie en landbouwintensivering belangrijkste oorzaken zijn van de achteruitgang van weidevogels. Het Faunabeheerplan miskent daarmee de structurele oorzaken en richt zich op symptoombestrijding in plaats van natuurherstel.

Antwoord Provincie

Het FBP erkent dat verlies van leefgebied, stikstofdepositie en landbouwintensivering belangrijke oorzaken zijn van de achteruitgang van weide- en kustvogels en dat predatie door de vos slechts één van de beïnvloedende factoren is (paragraaf 5.2). Landschapsverbetering of optimalisatie van biotopen kan niet worden beschouwd als een andere bevredigende oplossing voor predatiebestrijding, omdat deze gericht zijn op habitatverbetering van grondbroeders en niet op de directe bescherming tegen de vos. De inrichting en het gebruik van het landelijke gebied zijn onderwerp van politieke keuzes. Het vergroten van habitat van grondbroeders is dus een politieke keuze. Deze politieke keuze

vormt geen onderdeel van het toetsingskader bij het oordelen van de omgevingsvergunningaanvraag en het FPB.

De voorgenomen bestrijdingsmaatregelen zijn aanvullend op de reeds getroffen preventieve maatregelen, zoals voswerende rasters, optimalisatie van begrazingsbeheer, waterhuishouding en het aanleggen van broedeilanden (welke per gebied zijn opgenomen in Bijlage V van het FBP). Deze maatregelen zijn gericht op het tijdelijk verlagen van de predatiedruk in de kwetsbare broedperiode. De aanvullende bestrijdingsmaatregelen worden pas ingezet na gebiedsgerichte beoordeling of de landelijke vrijstelling voldoende is en is daarmee een proportionele maatregel die bijdraagt aan de lokale bescherming van weide- en kustbroedvogels.

4. Ecologische gevolgen van populatiebeheer

De vos is een inheemse sleutelsoort die bijdraagt aan ecologische stabiliteit:

- reguleert knaagdierpopulaties (waaronder veldmuizen die landbouwschade veroorzaken),
- voorkomt verspreiding van kadavers en ziektekiemen,
- bevordert natuurlijke selectie binnen ecosystemen.

Antwoord Provincie

De ecologische functie van de vos als predator wordt in het FBP (paragraaf 5.2.1) erkend. Echter, de voorgenomen bestrijdingsmaatregelen zijn gericht op het verminderen van de predatiedruk. Het FBP waarborgt dat de vos in een gunstige staat van instandhouding blijft. Het doel van de bestrijding is dat de dichtheid van vossen niet significant toeneemt ter bescherming van weide- en kustbroedvogels. Hiermee wordt aangetoond dat de bestrijding niet gericht is op het reduceren van de vossenpopulatie en aannemelijk gemaakt dat ongewenste ecologische effecten niet van toepassing zijn. De evaluatie van het voorgaande FBP bevestigt dat de vossenstand in Zeeland stabiel en levensvatbaar is gebleven. Het is niet aannemelijk dat de bestrijding leidt tot ecologische disbalans of het wegvallen van knaagdierregulatie.

5. Schending van de zorgplicht en dierenwelzijn

Antwoord Provincie

Een omgevingsvergunning voor flora- en fauna-activiteiten dient getoetst te worden aan de relevante artikelen in het onderdeel flora- en fauna-activiteiten van de Omgevingswet, het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl).

Artikel 11.28 van het Bal verplicht eenieder die een in het wild levend dier doodt of vangt, voorkomt dat het dier onnodig lijdt. Daarnaast is middels voorschrift 8 opgenomen dat de gebruiker van de vergunning tevens in het bezit moet zijn van een omgevingsvergunning jachtgeweeractiviteit. Deze vereist het succesvol afleggen van een erkend examen voor jachtgeweeractiviteiten. Een van de eisen voor dit examen is de aantoonbare kennis van hetgeen een goed jager betaamt (weidelijkheid). Dit houdt onder meer in dat de uitvoerder alle middelen zal aanwenden om het dier niet onnodig te laten lijden.

6. Ontbrekende toetsing van alternatieven door de provincie:

Er bestaan voldoende niet-dodelijke, ecologisch verantwoorde alternatieven:

- herstel van kruidenrijke graslanden en piasdraszones;
- beperking van kunstmest en pesticiden;
- uitbreiding van rustgebieden en mozaïekbeheer;
- inzet van rasters of elektrische afrastering rond kwetsbare broedgebieden

Antwoord Provincie

Het FBP erkent dat verlies van leefgebied, stikstofdepositie en landbouwintensivering belangrijke oorzaken zijn van de achteruitgang van weidevogels en dat predatie door de vos slechts één van de beïnvloedende factoren is (paragraaf 5.2). Echter, de inrichting en het gebruik van het landelijke gebied zijn onderwerp van politieke keuzes. Het vergroten van habitat van groundbroeders is dus een politieke keuze. Deze politieke keuze vormt geen

onderdeel van het toetsingskader bij het oordelen van de omgevingsvergunningaanvraag en het FPB.

In paragraaf 5.1 het: FBP wordt gemotiveerd of niet-dodelijke maatregelen een alternatief kunnen bieden. Uit de onderbouwing blijkt dat afrastering reeds in meerdere broedvogelkerngebieden wordt toegepast (zie Bijlage V van het FBP). Hoewel afrastering lokaal effectief kan zijn, is afrastering van volledige gebieden niet haalbaar vanwege substantiële aanleg- en onderhoudskosten en praktische uitvoerbaarheid, zeker in brakwatergebieden. De aanvullende bestrijding met de omgevingsvergunning is daarom een proportionele maatregel die pas wordt ingezet nadat de terreinbeheerder heeft beoordeeld dat de landelijke vrijstelling en de reeds getroffen preventieve maatregelen onvoldoende zijn. Hiermee is voldoende onderbouwd dat er geen andere redelijkerwijs te verlangen alternatieven of bevredigende oplossingen beschikbaar zijn

7. Conclusie en verzoek

Het ontwerpbesluit voor het Faunabeheerplan Vos 2026-2031 is in strijd met Europese richtlijnen, nationale wetgeving en het voorzorgsbeginsel.

Er ontbreekt een ecologische noodzaak, een juridische onderbouwing en een dierenwelzijnstoets.

Ik verzoek Gedeputeerde Staten van Zeeland daarom om:

- het ontwerpbesluit niet vast te stellen,
- eerst onafhankelijk onderzoek te laten verrichten naar de ecologische en ethische gevolgen van vossenbeheer,
- en bij de verdere uitvoering te kiezen voor niet-dodelijke, natuurherstellende maatregelen.

Antwoord Provincie

De zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van het goedkeuringsbesluit van het Faunabeheerplan Vos 2026-2031 en/of de omgevingsvergunning.

Zienswijze met zaaknummer: 789072

1. Besluit is in strijd met Europese en nationale regelgeving

De Vogelrichtlijn (2009/147/EG) en Habitatrichtlijn (92/43/EEG) staan ingrijpen in populaties van beschermde soorten slechts toe indien: 1. geen andere bevredigende oplossingen bestaan, en 2. de gunstige staat van instandhouding niet wordt aangetast. Het Faunabeheerplan Vos voldoet aan geen van beide voorwaarden. Er ontbreekt elk bewijs dat populatiebeheer noodzakelijk is of dat minder ingrijpende maatregelen niet mogelijk zijn. Daarnaast bevat het plan geen toetsing aan de Wet dieren (art. 1.3 en 2.1) en Omgevingswet (art. 1.10), die de provincie verplichten om onnodig dierenleed te voorkomen en ecologische integriteit te waarborgen.

Antwoord Provincie

- *Geen andere bevredigende oplossingen*

In paragraaf 5.1 het FBP wordt gemotiveerd of niet-dodelijke of minder ingrijpende maatregelen een alternatief kunnen bieden. Hierbij zijn afrastering, gegeneraliseerde aversie, ultrasone wildverjagers en aanpassingen in de landschapsindeling overwogen. Uit de onderbouwing blijkt dat deze maatregelen onvoldoende effectief zijn, dan wel niet uitvoerbaar vanwege praktische, ecologische, financiële of juridische beperkingen. Hiermee is voldoende onderbouwd dat er geen andere redelijkerwijs te verlangen alternatieven of bevredigende oplossingen beschikbaar zijn.

- *Gunstige staat van instandhouding*

Het FBP bevat een onderbouwing waaruit blijkt dat de vospopulatie in Zeeland een gunstige en stabiele staat van instandhouding heeft. Deze conclusie is getrokken aan de hand van de drie kernparameters die in paragraaf 3.4 worden beschreven: populatieomvang, verspreidingsgebied en de kwaliteit en omvang van het leefgebied. Hieruit blijkt dat de populatie stabiel is, het verspreidingsgebied volledig benut is en het leefgebied ecologisch geschikt en omvangrijk is.

<p><i>De resultaten uit de tellingen en monitoringgegevens van de FBP-periode 2020–2025 bevestigen dat de bestrijding die in die periode is uitgevoerd niet heeft geleid tot een verslechtering van de staat van instandhouding.</i></p> <p><i>De voorgenomen maatregelen zijn gericht op het tijdelijk verlagen van de lokale predatiedruk op kwetsbare weide- en kustbroedvogels. De activiteiten zijn beperkt tot de periode januari tot en met juni en vinden enkel plaats binnen de afgebakende broedvogelkerngebieden. Door dit periodieke en lokale karakter is het niet aannemelijk dat de maatregelen negatieve effecten zullen hebben op de provinciale populatie op de lange termijn. Hiermee wordt aangetoond dat de vos een levensvatbare en duurzame component van de natuurlijke habitat in Zeeland blijft, en de gunstige staat van instandhouding voldoende is gemotiveerd.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>• Toetsing aan artikel 1.3 en 2.1 Wet dieren en artikel 1.10 Omgevingswet</i> <p><i>De Wet dieren maakt geen onderdeel uit van het wettelijk toetsingskader van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteiten. Een omgevingsvergunning voor flora- en fauna-activiteiten dient getoetst te worden aan de relevante artikelen in het onderdeel flora- en fauna-activiteiten van de Omgevingswet, het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl). Waarbij opgemerkt wordt dat de Omgevingswet geen artikel 1.10 kent. Er is ook geen ander artikelnummer in de Omgevingswet die gaat over dierenleed of ecologische integriteit.</i></p>	<p>2. Gebrek aan noodzaak en wetenschappelijke onderbouwing.</p> <p>De provincie stelt dat vossen een bedreiging vormen voor weidevogels. Op zich is dit een vreemde constatering omdat gelijktijdig met het omgevingsvergunning een verzoek is ingediend om nachtelijke tellingen van vossen met kunstlicht (lichtbak of warmtebeeldapparatuur) vanaf de openbare weg goed te keuren voor de periode van 1 januari 2026 tot en met 31 december 2031 (zaaknummer: 748343). Het verzoek om vossen te tellen geeft aan dat nu niet bekend is hoeveel vossen waar rond lopen, of het er teveel zijn en dus een probleem vormen.</p>
<p>Antwoord Provincie</p> <p><i>De aanvraag omgevingsvergunning met zaaknummer 748343 voor het tellen van vossen met kunstlicht is geen indicatie dat de aantallen vossen onbekend zijn. Integendeel, de voorgaande verleende ontheffing voor het tellen van vossen heeft het mogelijk gemaakt om tot de populatieaantallen en trend van de vos in Zeeland inzichtelijk te maken. Deze resultaten zijn opgenomen in paragraaf 3.4 'Provinciale ontwikkeling' in het FBP Vos 2026-2031.</i></p> <p><i>De vergunning met zaaknummer 748343 is verleend voor monitoring om kwantitatieve data te verzamelen over de populatieontwikkeling en de effectiviteit van de bestrijdingsmaatregelen. Mede door deze tellingen kan het FBP gedurende de looptijd van 2026-2031 tussentijds geëvalueerd en bijgestuurd worden.</i></p> <p><i>Uw zienswijze, samen met zienswijzen met zaaknummer 790307 en 788443, heeft geleid tot aanpassing van het besluit. Aan de omgevingsvergunning is het onderstaande voorschrift toegevoegd:</i></p> <p><i>Voorschrift 15. Van de omgevingsvergunning met zaaknummer 763329 mag geen gebruik worden gemaakt in combinatie met de uitvoering van de vossentellingen waarvoor toestemming is gegeven in de omgevingsvergunning met zaaknummer 748343. Tijdens de vossentellingen mag geen afschot plaatsvinden.</i></p>	<p>3. Over het grote belang en nut van de vos wordt niets vermeld. Het rapport voelt aan als een zeer eenzijdige benadering van een probleem. De opstellers van het Faunabeheerplan zetten de vos in een kwaad daglicht en beschouwen ze onterecht als hoofdschuldige van de achteruitgang van de weidevogels. In het rapport ontbreekt helder onderzoek waaruit blijkt dat de vos werkelijk zo schadelijk voor de weidevogels is als wordt gesteld, denk hierbij aan onderzoek naar de maaginhoud van afgeschoten of aangereden vossen.</p>

<p>Antwoord Provincie</p> <p><i>Het FBP erkent dat predatie door de vos slechts één van de beïnvloedende factoren is in de achteruitgang van weide- en kustbroedvogels (paragraaf 5.2). Hoewel een aantal wetenschappelijke publicaties aangeven dat het effect van predatie op populatieniveau beperkt en vaak tijdelijk is, betekent dit niet dat predatie verwaarloosbaar is. Gerichte, tijdelijke maatregelen kunnen lokaal bijdrage leveren aan het verbeteren van het nestsucces door de predatiedruk tijdelijk te verlagen. Onderzoek uit de provincie Utrecht bevestigt dat het wegvallen van vossenbestrijding direct leidt tot een significante afname van het nestsucces.</i></p>
<p>4. Onderzoek van Sovon (2015 en 2020), Planbureau voor de Leefomgeving (2023) en Universiteit Wageningen (Alterra, 2019) toont aan dat verlies van leefgebied, stikstofdepositie en landbouwintensivering de belangrijkste oorzaken zijn van de achteruitgang van weidevogels. Er is geen enkel bewijs dat intensieve bejaging of populatiebeheer van vossen leidt tot herstel van weidevogelpopulaties. Sterker nog, Sovon concludeert dat “de invloed van predatie op populatieniveau beperkt en vaak tijdelijk is.”</p> <p>Het Faunabeheerplan miskent daarmee de structurele oorzaken en richt zich op symptoombestrijding in plaats van natuurherstel. Eerst moet iets gedaan worden aan de hoofdoorzaken van de achteruitgang van de weidevogels zoals inrichting van het landelijk gebied, kwantiteit en kwaliteit van de leefgebieden van de kwetsbare soorten en de recreatiedruk (Dierenbescherming, 2025).</p>
<p>Antwoord Provincie</p> <p><i>Het FBP erkent dat verlies van leefgebied, stikstofdepositie en landbouwintensivering belangrijke oorzaken zijn van de achteruitgang van weide- en kustvogels en dat predatie door de vos slechts één van de beïnvloedende factoren is (paragraaf 5.2). Landschapsverbetering of optimalisatie van biotopen kan niet worden beschouwd als een andere bevredigende oplossing voor predatiebestrijding, omdat deze gericht zijn op habitatverbetering van grondbroeders en niet op de directe bescherming tegen de vos. De inrichting en het gebruik van het landelijke gebied zijn onderwerp van politieke keuzes. Het vergroten van habitat van grondbroeders is dus een politieke keuze. Deze politieke keuze vormt geen onderdeel van het toetsingskader bij het oordelen van de omgevingsvergunningaanvraag en het FPB.</i></p> <p><i>De voorgenomen bestrijdingsmaatregelen zijn aanvullend op de reeds getroffen preventieve maatregelen, zoals voswerende rasters, optimalisatie van begrazingsbeheer, waterhuishouding en het aanleggen van broedeilanden (welke per gebied zijn opgenomen in Bijlage V van het FBP). Deze maatregelen zijn gericht op het tijdelijk verlagen van de predatiedruk in de kwetsbare broedperiode. De aanvullende bestrijdingsmaatregelen worden pas ingezet na gebiedsgerichte beoordeling of de landelijke vrijstelling voldoende is en is daarmee een proportionele maatregel die bijdraagt aan de lokale bescherming van weide- en kustbroedvogels.</i></p>
<p>5. Bovendien, uit de aanvraag blijkt dat vossen in de kerngebieden en Schouwen-Duiveland niet of nauwelijks aanwezig zijn maar het vooral om de wens gaat ervoor te zorgen dat vossen zich niet in deze gebieden gaan vestigen. Dit is echter geen grond op basis waarvan een ontheffing voor aanvullende ingrijpende (verboden) middelen kan worden verleend. Provincie Groningen heeft in 2024 een genomen besluit tot ‘s nacht schieten van vossen teruggedraaid omdat op geen enkele manier aannemelijk gemaakt is dat het doden van vossen in het holst van de nacht zal leiden tot een verbetering van het broedsucces van weidevogels (Fauna4Life, 2024). Uit onderzoek weten we dat het doden van vossen uiteindelijk geen effectieve methode is voor het verlagen van de vossenstand. In Zeeuws-Vlaanderen bijvoorbeeld neemt het aantal vossen jaarlijks toe, ondanks meer dan 300 geschoten vossen per jaar (Dierenbescherming, 2021).</p>
<p>Antwoord Provincie</p> <p><i>Hoewel een aantal wetenschappelijke publicaties aangeven dat het effect van predatie op populatieniveau beperkt en vaak tijdelijk is, betekent dit niet dat predatie verwaarloosbaar</i></p>

is. Gerichte, tijdelijke maatregelen kunnen lokaal bijdrage leveren aan het verbeteren van het nestsucces door de predatiedruk tijdelijk te verlagen. Onderzoek uit de provincie Utrecht bevestigt dat het wegvallen van vossenbestrijding direct leidt tot een significante afname van het nestsucces.

6. Ecologische gevolgen van populatiebeheer

De vos speelt een zeer belangrijke rol in het ecosysteem. Het is een alleseter, die naast dierlijke prooien ook bessen en fruit eet. Omdat de vos een toppredator is speelt de vos een uiterst belangrijke rol in het ecosysteem. Vossen proberen hun voedsel zo gemakkelijk mogelijk te vinden. Omdat ze ratten, muizen, konijnen en ganzen en hun eieren en jongen eten, die schade toebrengen aan landbouwgewassen is de vos een partner in het beperken van landbouwschade. Het bejagen van de vos zal een toename van de ganzen populatie veroorzaken en werkt zo contraproductief tav het Faunabeheerplan Ganzen 2026-2031.

Onderzoek (Zoogdiervereniging, 2021) wijst uit dat het wegschieten van vossen leidt tot ontregeling van territoria, verhoogde sterfte van jonge dieren en toename van zwervossen. Het plan is dus contraproductief en druist in tegen de doelstellingen van de EU Biodiversiteitsstrategie 2030 en het Natuurpact (Rijk-Provincies, 2021).

Antwoord Provincie

De ecologische functie van de vos als predator wordt in het FBP (paragraaf 5.2.1) erkend. Echter, de voorgenomen bestrijdingsmaatregelen zijn gericht op het verminderen van de predatiedruk. Het FBP stelt geen referentiewaarde of doelpopulatie voor de vos in, maar waarborgt dat de vos in een gunstige staat van instandhouding blijft. Het doel van de bestrijding is dat de dichtheid van vossen niet significant toeneemt ter bescherming van weide- en kustbroedvogels. De bovengrens van 0,15 vossen per 100 hectare fungeert hierbij als een evaluatiemaatstaf voor succesvolle bestrijding en wijst op een stabiele vossenpopulatie. Hiermee wordt aangetoond dat de bestrijding niet gericht is op het reduceren van de vossenpopulatie en aannemelijk gemaakt dat ongewenste ecologische effecten niet van toepassing zijn.

De aanvullende bestrijdingsmaatregelen zijn tijdelijk en lokaal gericht op het verminderen van de predatiedruk in broedvogelkerngebieden. De afschotcijfers van de voorgaande periode bevestigen dat de provinciale vossenstand in Zeeland stabiel en levensvatbaar is gebleven. Het is niet aannemelijk dat de voortzetting van de bestrijding leidt tot ecologische disbalans, het wegvallen van knaagdierregulatie, verstoring van territoria of een toename van zwervossen. Daarnaast vinden de maatregelen plaats in een beperkte periode, waarbij de effectiviteit van tijdstip en periode is overwogen, en dienen zij uitsluitend ter bescherming van kwetsbare broedvogelsoorten. De bestrijding is een proportionele aanvulling op reeds getroffen preventieve maatregelen (zoals rasters en waterbeheer). Hiermee is de bestrijding ecologisch verantwoord en sluit het aan bij de doelstellingen van het Natuurpact en de EU-Biodiversiteitsstrategie, waarin effectief behoud van bedreigde soorten centraal staat.

7. Schending van de zorgplicht en dierenwelzijn

Het doden van vossen met geweren, vaak 's nachts en met geluiddempers, leidt tot ernstig dierenleed en verhoogde kans op verwonding ('crippling'). De claim van 'humaan beheer' is onhoudbaar. Volgens de Wet dieren hebben dieren een intrinsieke waarde – een erkenning die in dit plan volstrekt ontbreekt. Bescherming van fauna betekent met rust laten en Natura2000- en ganzenrustgebieden niet verstoren, dus zeker niet bejagen en helemaal niet 's nachts. Het voorstel is in strijd met de zorgplicht uit de Omgevingswet, waarin overheden verplicht zijn schade aan dieren en ecosystemen te voorkomen of te beperken.

Antwoord Provincie

• *Toetsing aan de Wet dieren*

De Wet dieren maakt geen onderdeel uit van het wettelijk toetsingskader van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteiten. Een omgevingsvergunning voor flora- en fauna-activiteiten dient getoetst te worden aan de relevante artikelen in het onderdeel flora- en fauna-activiteiten van de Omgevingswet, het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl).

Artikel 11.28 van het Bal verplicht eenieder die een in het wild levend dier doodt of vangt, voorkomt dat het dier onnodig lijdt. Daarnaast is middels voorschrift 8 opgenomen dat de gebruiker van de vergunning tevens in het bezit moet zijn van een omgevingsvergunning jachtgeweeractiviteit. Deze vereist het succesvol afleggen van een erkend examen voor jachtgeweeractiviteiten. Een van de eisen voor dit examen is de aantoonbare kennis van hetgeen een goed jager betaamt (weidelijkheid). Dit houdt onder meer in dat de uitvoerder alle middelen zal aanwenden om het dier niet onnodig te laten lijden.

- **Natura 2000-gebieden**

De omgevingsvergunning en het goedkeuringsbesluit staan geen bestrijdingsmaatregelen toe in Natura 2000-gebieden waar bestrijdingsmaatregelen niet als vergunningsvrije activiteit zijn opgenomen in het Natura 2000-beheerplan. Voor activiteiten in deze gebieden is een omgevingsvergunning Natura 2000-activiteiten benodigd.

8. Ontbrekende toetsing van alternatieven

Er bestaan voldoende niet-dodelijke, ecologisch verantwoorde alternatieven:

- herstel van kruidenrijke graslanden en plasdraszones
- beperking van gebruik van kunstmest en pesticiden
- uitbreiding van rustgebieden en mozaïekbeheer
- inzet van rasters of elektrische afrastering rond kwetsbare broedgebieden

Deze maatregelen worden ondersteund door de Vogelbescherming Nederland (2024) en zijn bewezen effectief in projecten zoals het Eempolderproject (Utrecht, 2022). De provincie had deze alternatieven moeten onderzoeken voordat tot dodelijk beheer wordt overgegaan.

Antwoord Provincie

Het FBP erkent dat verlies van leefgebied, stikstofdepositie en landbouwintensivering belangrijke oorzaken zijn van de achteruitgang van weidevogels en dat predatie door de vos slechts één van de beïnvloedende factoren is (paragraaf 5.2). Echter, de inrichting en het gebruik van het landelijke gebied zijn onderwerp van politieke keuzes. Het vergroten van habitat van groundbroeders is dus een politieke keuze. Deze politieke keuze vormt geen onderdeel van het toetsingskader bij het oordelen van de omgevingsvergunningaanvraag en het FBP.

In paragraaf 5.1 het: FBP wordt gemotiveerd of niet-dodelijke maatregelen een alternatief kunnen bieden. Uit de onderbouwing blijkt dat afrastering reeds in meerdere broedvogelkerngebieden wordt toegepast (zie Bijlage V van het FBP). Hoewel afrastering lokaal effectief kan zijn, is afrastering van volledige gebieden niet haalbaar vanwege substantiële aanleg- en onderhoudskosten en praktische uitvoerbaarheid, zeker in brakwatergebieden. De aanvullende bestrijding met de omgevingsvergunning is daarom een proportionele maatregel die pas wordt ingezet nadat de terreinbeheerder heeft beoordeeld dat de landelijke vrijstelling en de reeds getroffen preventieve maatregelen onvoldoende zijn. Hiermee is voldoende onderbouwd dat er geen andere redelijkerwijs te verlangen alternatieven of bevredigende oplossingen beschikbaar zijn.

9. Conclusie en verzoek

Het ontwerpbesluit voor het Faunabeheerplan Vos 2026–2031 is in strijd met Europese richtlijnen, nationale wetgeving en het voorzorgsbeginsel. Er ontbreekt een ecologische noodzaak, een juridische onderbouwing en een dierenwelzijnstoets. Ik verzoek

Gedeputeerde Staten van Zeeland daarom om:

- het ontwerpbesluit voor het FBP Vos 2026-2031 niet vast te stellen
- de omgevingsvergunning voor de uitvoer op basis van dit beheerplan niet te verlenen
- eerst onafhankelijk onderzoek te laten verrichten naar de ecologische en ethische gevolgen van vossenbeheer
- bij de verdere uitvoering te kiezen voor niet-dodelijke, natuurherstellende maatregelen

Een modern faunabeleid hoort uit te gaan van samenleven met inheemse soorten, niet van hun structurele vervolging.

Antwoord Provincie

Uw zienswijze, samen met zienswijzen met zaaknummer 790307 en 788443, heeft geleid tot aanpassing van het besluit. Aan de omgevingsvergunning is het onderstaande voorschrift toegevoegd:

Voorschrift 15. Van de omgevingsvergunning met zaaknummer 763329 mag geen gebruik worden gemaakt in combinatie met de uitvoering van de vossentellingen waarvoor toestemming is gegeven in de omgevingsvergunning met zaaknummer 748343. Tijdens de vossentellingen mag geen afschot plaatsvinden.

Zienswijze met zaaknummer: 790264**1. Europese en nationale regelgeving**

De Vogelrichtlijn (2009/147/EG) en Habitatrichtlijn (92/43/EEG) staan ingrijpen in populaties van beschermde soorten slechts toe indien:

1. Geen andere bevredigende oplossingen bestaan, en
2. De gunstige staat van instandhouding niet wordt aangetast.

Het huidige Faunabeheerplan Vos voldoet niet aan deze voorwaarden.

Er is geen bewijs dat het beheren van de populatie noodzakelijk is of dat minder ingrijpende maatregelen niet mogelijk zijn.

Het huidige plan bevat geen toetsing aan de Wet dieren (art. 1.3 en 2.1) en Omgevingswet (art. 1.10), in deze artikelen is een verplichting voor de provincie opgenomen om onnodig dierenleed te voorkomen en ecologische integriteit te waarborgen.

Antwoord Provincie

- *Geen andere bevredigende oplossingen*

In paragraaf 5.1 het FBP wordt gemotiveerd of niet-dodelijke of minder ingrijpende maatregelen een alternatief kunnen bieden. Hierbij zijn afrastering, gegeneraliseerde aversie, ultrasone wildverjagers en aanpassingen in de landschapsindeling overwogen. Uit de onderbouwing blijkt dat deze maatregelen onvoldoende effectief zijn, dan wel niet uitvoerbaar vanwege praktische, ecologische, financiële of juridische beperkingen. Hiermee is voldoende onderbouwd dat er geen andere redelijkerwijs te verlangen alternatieven of bevredigende oplossingen beschikbaar zijn.

- *Gunstige staat van instandhouding*

Het FBP bevat een onderbouwing waaruit blijkt dat de vospopulatie in Zeeland een gunstige en stabiele staat van instandhouding heeft. Deze conclusie is getrokken aan de hand van de drie kernparameters die in paragraaf 3.4 worden beschreven:

populatieomvang, verspreidingsgebied en de kwaliteit en omvang van het leefgebied. Hieruit blijkt dat de populatie stabiel is, het verspreidingsgebied volledig benut is en het leefgebied ecologisch geschikt en omvangrijk is.

De resultaten uit de tellingen en monitoringgegevens van de FBP-periode 2020–2025 bevestigen dat de bestrijding die in die periode is uitgevoerd niet heeft geleid tot een verslechtering van de staat van instandhouding.

De voorgenomen maatregelen zijn gericht op het tijdelijk verlagen van de lokale predatiedruk op kwetsbare weide- en kustbroedvogels. De activiteiten zijn beperkt tot de periode januari tot en met juni en vinden enkel plaats binnen de afgebakende broedvogelkernegebieden. Door dit periodieke en lokale karakter is het niet aannemelijk dat de maatregelen negatieve effecten zullen hebben op de provinciale populatie op de lange termijn. Hiermee wordt aangetoond dat de vos een levensvatbare en duurzame component van de natuurlijke habitat in Zeeland blijft, en de gunstige staat van instandhouding voldoende is gemotiveerd.

- *Toetsing aan artikel 1.3 en 2.1 Wet dieren en artikel 1.10 Omgevingswet*

De Wet dieren maakt geen onderdeel uit van het wettelijk toetsingskader van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteiten. Een omgevingsvergunning voor flora- en fauna-activiteiten dient getoetst te worden aan de relevante artikelen in het onderdeel flora- en fauna-activiteiten van de Omgevingswet, het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en

het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl). Waarbij opgemerkt wordt dat de Omgevingswet geen artikel 1.10 kent. Er is ook geen ander artikelnummer in de Omgevingswet die gaat over dierenleed of ecologische integriteit.

2. De provincie stelt dat vossen een bedreiging vormen voor weidevogels. Uit onderzoek van Sovon (2015), het Planbureau voor de Leefomgeving (2023) en Wageningen University & Research (Alterra, 2019) blijkt echter dat juist factoren zoals verlies van leefgebied, stikstofdepositie en intensieve landbouw de belangrijkste oorzaken zijn van de achteruitgang van weidevogels. Er is geen bewijs dat intensieve bejaging of populatiebeheer van vossen leidt tot herstel van deze vogelpopulaties. De conclusie van het onderzoek blijkt onder andere dat “de invloed van predatie op populatieniveau beperkt en vaak tijdelijk is.” Met het huidige plan worden geen van de structurele oorzaken aangepakt, en wordt ook geen lange-termijnplan opgenomen om hier iets aan te doen. Het probleem wordt dus niet effectief bestreden, er is enkel sprake van het bestrijden van symptomen.

Antwoord Provincie

Het FBP erkent dat verlies van leefgebied, stikstofdepositie en landbouwintensivering belangrijke oorzaken zijn van de achteruitgang van weide- en kustvogels en dat predatie door de vos slechts één van de beïnvloedende factoren is (paragraaf 5.2). Landschapsverbetering of optimalisatie van biotopen kan niet worden beschouwd als een andere bevredigende oplossing voor predatiebestrijding, omdat deze gericht zijn op habitatverbetering van grondbroeders en niet op de directe bescherming tegen de vos. De inrichting en het gebruik van het landelijke gebied zijn onderwerp van politieke keuzes. Het vergroten van habitat van grondbroeders is dus een politieke keuze. Deze politieke keuze vormt geen onderdeel van het toetsingskader bij het oordelen van de omgevingsvergunningaanvraag en het FBP.

Hoewel een aantal wetenschappelijke publicaties aangeven dat het effect van predatie op populatieniveau beperkt en vaak tijdelijk is, betekent dit niet dat predatie verwaarloosbaar is. Gerichte, tijdelijke maatregelen kunnen lokaal bijdrage leveren aan het verbeteren van het nestsucces door de predatiedruk tijdelijk te verlagen. Onderzoek uit de provincie Utrecht bevestigt dat het wegvallen van vossenbestrijding direct leidt tot een significante afname van het nestsucces.

De voorgenomen bestrijdingsmaatregelen zijn aanvullend op de reeds getroffen preventieve maatregelen, zoals voswerende rasters, optimalisatie van begrazingsbeheer, waterhuishouding en het aanleggen van broedeilanden (welke per gebied zijn opgenomen in Bijlage V van het FBP). Deze maatregelen zijn gericht op het tijdelijk verlagen van de predatiedruk in de kwetsbare broedperiode. De aanvullende bestrijdingsmaatregelen worden pas ingezet na gebiedsgerichte beoordeling of de landelijke vrijstelling voldoende is en is daarmee een proportionele maatregel die bijdraagt aan de lokale bescherming van weide- en kustbroedvogels.

3. Ecologische gevolgen

De vos is een inheems in Zeeland en vormt een belangrijke schakel in het ecosysteem door:

- Het reguleren van knaagdierpopulaties (waaronder veldmuizen die landbouwschade veroorzaken),
- Het opruimen van kadavers en voorkomen van verspreiding van ziektekiemen,
- Het zorgen voor natuurlijke selectie binnen het ecosysteem.

Onderzoek van de Zoogdiervereniging (2021) toont aan dat het wegschieten van vossen leidt tot verstoring van territoria, verhoogde sterfte van jongen en een toename van zwervvossen. Het voorgestelde beheer zal het probleem dus mogelijk verergeren nieuwe problemen met zich meebrengen, en staat bovendien haaks op de doelstellingen van de EU-Biodiversiteitsstrategie 2030 en het Natuurpact (Rijk-Provincies, 2021).

Antwoord Provincie

De ecologische functie van de vos als predator wordt in het FBP (paragraaf 5.2.1) erkend. Echter, de voorgenomen bestrijdingsmaatregelen zijn gericht op het verminderen van de

predatiedruk. Het FBP stelt geen referentiewaarde of doelpopulatie voor de vos in, maar waarborgt dat de vos in een gunstige staat van instandhouding blijft. Het doel van de bestrijding is dat de dichtheid van vossen niet significant toeneemt ter bescherming van weide- en kustbroedvogels. De bovengrens van 0,15 vossen per 100 hectare fungeert hierbij als een evaluatiemaatstaf voor succesvolle bestrijding en wijst op een stabiele vossenpopulatie. Hiermee wordt aangetoond dat de bestrijding niet gericht is op het reduceren van de vossenpopulatie en aannemelijk gemaakt dat ongewenste ecologische effecten niet van toepassing zijn.

De aanvullende bestrijdingsmaatregelen zijn tijdelijk en lokaal gericht op het verminderen van de predatiedruk in broedvogelkerngebieden. De afschotcijfers van de voorgaande periode bevestigen dat de provinciale vossenstand in Zeeland stabiel en levensvatbaar is gebleven. Het is niet aannemelijk dat de voortzetting van de bestrijding leidt tot ecologische disbalans, het wegvallen van knaagdierregulatie, verstoring van territoria of een toename van zwervossen. Daarnaast vinden de maatregelen plaats in een beperkte periode, waarbij de effectiviteit van tijdstip en periode is overwogen, en dienen zij uitsluitend ter bescherming van kwetsbare broedvogelsoorten. De bestrijding is een proportionele aanvulling op reeds getroffen preventieve maatregelen (zoals rasters en waterbeheer). Hiermee is de bestrijding ecologisch verantwoord en sluit het aan bij de doelstellingen van het Natuurpact en de EU-Biodiversiteitsstrategie, waarin effectief behoud van bedreigde soorten centraal staat.

4. Zorgplicht en dierenwelzijn

Het doden van vossen met geweren, vaak 's nachts en met geluiddempers, veroorzaakt ernstig dierenleed en vergroot de kans op verwondingen. De bewering dat dit 'humaan beheer' zou zijn, is daarmee onjuist. Het voorstel schendt de zorgplicht uit de Omgevingswet, die overheden verplicht schade aan dieren en ecosystemen te voorkomen ofte beperken. Het plan negeert daarnaast volledig het principe dat dieren een intrinsieke waarde hebben, zoals beschreven in de Wet dieren (Artikel 1.3.)

Antwoord Provincie

- *Toetsing aan de Wet dieren*

De Wet dieren maakt geen onderdeel uit van het wettelijk toetsingskader van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteiten. Een omgevingsvergunning voor flora- en fauna-activiteiten dient getoetst te worden aan de relevante artikelen in het onderdeel flora- en fauna-activiteiten van de Omgevingswet, het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl).

Artikel 11.28 van het Bal verplicht eenieder die een in het wild levend dier doodt of vangt, voorkomt dat het dier onnodig lijdt. Daarnaast is middels voorschrift 8 opgenomen dat de gebruiker van de vergunning tevens in het bezit moet zijn van een omgevingsvergunning jachtgeweeractiviteit. Deze vereist het succesvol afleggen van een erkend examen voor jachtgeweeractiviteiten. Een van de eisen voor dit examen is de aantoonbare kennis van hetgeen een goed jager betaamt (weidelijkheid). Dit houdt onder meer in dat de uitvoerder alle middelen zal aanwenden om het dier niet onnodig te laten lijden.

5. Niet onderzochte alternatieven

Er zijn voldoende niet-dodelijke, ecologisch verantwoorde maatregelen beschikbaar, zoals:

- Het herstellen van kruidenrijke graslanden en piasdraszones
- Beperken van gebruik van kunstmest en pesticiden,
- De uitbreiding van rustgebieden en mozaïekbeheer,
- Het in inzetten van rasters of elektrische afrastering rond kwetsbare broedgebieden.

Deze oplossingen worden ondersteund door Vogelbescherming Nederland (2024) en zijn bewezen effectief in projecten zoals het Eempolderproject (Utrecht, 2022). Deze alternatieven zijn nog niet onderzocht door de provincie, gezien het potentieel van deze oplossingen op lange termijn, én de natuurvriendelijke aard hiervan genieten deze de voorkeur.

Antwoord Provincie

Het FBP erkent dat verlies van leefgebied, stikstofdepositie en landbouwintensivering belangrijke oorzaken zijn van de achteruitgang van weidevogels en dat predatie door de vos slechts één van de beïnvloedende factoren is (paragraaf 5.2). Echter, de inrichting en het gebruik van het landelijke gebied zijn onderwerp van politieke keuzes. Het vergroten van habitat van grondbroeders is dus een politieke keuze. Deze politieke keuze vormt geen onderdeel van het toetsingskader bij het oordelen van de omgevingsvergunningaanvraag en het FBP.

In paragraaf 5.1 het: FBP wordt gemotiveerd of niet-dodelijke maatregelen een alternatief kunnen bieden. Uit de onderbouwing blijkt dat afrastering reeds in meerdere broedvogelkerngebieden wordt toegepast (zie Bijlage V van het FBP). Hoewel afrastering lokaal effectief kan zijn, is afrastering van volledige gebieden niet haalbaar vanwege substantiële aanleg- en onderhoudskosten en praktische uitvoerbaarheid, zeker in brakwatergebieden. De aanvullende bestrijding met de omgevingsvergunning is daarom een proportionele maatregel die pas wordt ingezet nadat de terreinbeheerder heeft beoordeeld dat de landelijke vrijstelling en de reeds getroffen preventieve maatregelen onvoldoende zijn. Hiermee is voldoende onderbouwd dat er geen andere redelijkerwijs te verlangen alternatieven of bevredigende oplossingen beschikbaar zijn.

6. Samenvatting en verzoek

Het ontwerpbesluit voor het Faunabeheerplan Vos 2026-2031 roept serieuze zorgen op, omdat het niet aansluit bij Europese richtlijnen, nationale wetgeving en het voorzorgsbeginsel. Op dit moment ontbreekt een overtuigende ecologische noodzaak, een solide juridische onderbouwing en een toetsing op dierenwelzijn.

Daarom verzoek ik Gedeputeerde Staten van Zeeland vriendelijk om:

- het ontwerpbesluit in deze vorm niet vast te stellen;
- eerst onafhankelijk onderzoek uit te voeren naar de ecologische en ethische gevolgen van vossenbeheer;
- en bij verdere uitvoering te kiezen voor niet-dodelijke, natuurherstellende maatregelen die bijdragen aan een duurzaam evenwicht.

Een toekomstbestendig faunabeleid zou moeten uitgaan van samenleven met inheemse soorten, in plaats van structurele bestrijding daarvan.

Antwoord Provincie

De zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van het goedkeuringsbesluit van het Faunabeheerplan Vos 2026-2031 en/of de omgevingsvergunning.

Zienswijze met zaaknummer: 790268

1. Hoewel de bescherming van weidevogels en landbouwgewassen als uitgangspunt wordt genoemd, ontbreekt in het plan een overtuigend bewijs dat deze ingrepen noodzakelijk zijn of op de lange termijn effectief zullen blijken.

Het voorstel lijkt in sterke mate te focussen op symptoombestrijding, zonder voldoende aandacht voor de structurele oorzaken van achteruitgang van weidevogels, zoals het verlies van leefgebied, stikstofdepositie en intensieve landbouwpraktijken. Onderzoeken van Sovon Vogelonderzoek Nederland (2015), het Planbureau voor de Leefomgeving (2023) en Alterra Wageningen UR (2019) laten zien dat predatie door vossen slechts een beperkt en vaak tijdelijk effect heeft op populatieniveau. Het plan negeert deze wetenschappelijke inzichten en zet in op grootschalig doden van een inheemse soort, in plaats van op herstel van het ecosysteem en het bevorderen van natuurlijke evenwichten.

Antwoord Provincie

Het FBP erkent dat verlies van leefgebied, stikstofdepositie en landbouwintensivering belangrijke oorzaken zijn van de achteruitgang van weide- en kustvogels en dat predatie door de vos slechts één van de beïnvloedende factoren is (paragraaf 5.2). Landschapsverbetering of optimalisatie van biotopen kan niet worden beschouwd als een andere bevredigende oplossing voor predatiebestrijding, omdat deze gericht zijn op

habitatverbetering van grondbroeders en niet op de directe bescherming tegen de vos. De inrichting en het gebruik van het landelijke gebied zijn onderwerp van politieke keuzes. Het vergroten van habitat van grondbroeders is dus een politieke keuze. Deze politieke keuze vormt geen onderdeel van het toetsingskader bij het oordelen van de omgevingsvergunningaanvraag en het FBP.

Hoewel een aantal wetenschappelijke publicaties aangeven dat het effect van predatie op populatieniveau beperkt en vaak tijdelijk is, betekent dit niet dat predatie verwaarloosbaar is. Gerichte, tijdelijke maatregelen kunnen lokaal bijdrage leveren aan het verbeteren van het nestsucces door de predatiedruk tijdelijk te verlagen. Onderzoek uit de provincie Utrecht bevestigt dat het wegvallen van vossenbestrijding direct leidt tot een significante afname van het nestsucces.

De voorgenomen bestrijdingsmaatregelen zijn aanvullend op de reeds getroffen preventieve maatregelen, zoals voswerende rasters, optimalisatie van begrazingsbeheer, waterhuishouding en het aanleggen van broedeilanden (welke per gebied zijn opgenomen in Bijlage V van het FBP). Deze maatregelen zijn gericht op het tijdelijk verlagen van de predatiedruk in de kwetsbare broedperiode. De aanvullende bestrijdingsmaatregelen worden pas ingezet na gebiedsgerichte beoordeling of de landelijke vrijstelling voldoende is en is daarmee een proportionele maatregel die bijdraagt aan de lokale bescherming van weide- en kustbroedvogels.

2. De ecologische rol van de vos kan nauwelijks worden overschat. Als sleutelsoort reguleert de vos knaagdierpopulaties, voorkomt hij de verspreiding van kadavers en ziektekiemen, en draagt hij bij aan natuurlijke selectie binnen het ecosysteem. Studies van de Zoogdierverseniging (2021) en KU Leuven (2020) tonen aan dat het willekeurig reduceren van vospopulaties leidt tot ontregeling van territoria, verhoogde jongen sterfte en een toename van zwervossen. Dergelijke effecten ondermijnen niet alleen de doelen van het plan zelf, maar staan ook haaks op de Europese Biodiversiteitsstrategie 2030 en het Natuurpact tussen Rijk en provincies (2021).

Antwoord Provincie

De ecologische functie van de vos als predator wordt in het FBP (paragraaf 5.2.1) erkend. Echter, de voorgenomen bestrijdingsmaatregelen zijn gericht op het verminderen van de predatiedruk. Het FBP stelt geen referentiewaarde of doelpopulatie voor de vos in, maar waarborgt dat de vos in een gunstige staat van instandhouding blijft. Het doel van de bestrijding is dat de dichtheid van vossen niet significant toeneemt ter bescherming van weide- en kustbroedvogels. De bovengrens van 0,15 vossen per 100 hectare fungeert hierbij als een evaluatiemaatstaf voor succesvolle bestrijding en wijst op een stabiele vossenpopulatie. Hiermee wordt aangetoond dat de bestrijding niet gericht is op het reduceren van de vossenpopulatie en aannemelijk gemaakt dat ongewenste ecologische effecten niet van toepassing zijn.

De aanvullende bestrijdingsmaatregelen zijn tijdelijk en lokaal gericht op het verminderen van de predatiedruk in broedvogelkerngebieden. De afschotcijfers van de voorgaande periode bevestigen dat de provinciale vossenstand in Zeeland stabiel en levensvatbaar is gebleven. Het is niet aannemelijk dat de voortzetting van de bestrijding leidt tot ecologische disbalans, het wegvallen van knaagdierregulatie, verstoring van territoria of een toename van zwervossen. Daarnaast vinden de maatregelen plaats in een beperkte periode, waarbij de effectiviteit van tijdstip en periode is overwogen, en dienen zij uitsluitend ter bescherming van kwetsbare broedvogelsoorten. De bestrijding is een proportionele aanvulling op reeds getroffen preventieve maatregelen (zoals rasters en waterbeheer). Hiermee is de bestrijding ecologisch verantwoord en sluit het aan bij de doelstellingen van het Natuurpact en de EU-Biodiversiteitsstrategie, waarin effectief behoud van bedreigde soorten centraal staat.

3. Daarnaast roept de manier waarop het plan invulling geeft aan dierenwelzijn grote vragen op. Nachtelijke jacht met geweren en geluiddempers veroorzaakt aantoonbaar stress en een verhoogd risico op verwondingen bij vossen, ook wel bekend als 'crippling'. De claim dat dit 'humaan beheer' zou zijn, lijkt daarmee niet houdbaar. De Wet dieren erkent de intrinsieke waarde van dieren en verplicht tot het voorkomen van onnodig leed,

terwijl de Omgevingswet de zorgplicht voor natuurlijke systemen onderstreept. Het plan lijkt deze wettelijke kaders onvoldoende te respecteren.

Antwoord Provincie

• *Toetsing aan de Wet dieren*

De Wet dieren maakt geen onderdeel uit van het wettelijk toetsingskader van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteiten. Een omgevingsvergunning voor flora- en fauna-activiteiten dient getoetst te worden aan de relevante artikelen in het onderdeel flora- en fauna-activiteiten van de Omgevingswet, het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl).

Artikel 11.28 van het Bal verplicht eenieder die een in het wild levend dier doodt of vangt, voorkomt dat het dier onnodig lijdt. Daarnaast is middels voorschrift 8 opgenomen dat de gebruiker van de vergunning tevens in het bezit moet zijn van een omgevingsvergunning jachtgeweeractiviteit. Deze vereist het succesvol afleggen van een erkend examen voor jachtgeweeractiviteiten. Een van de eisen voor dit examen is de aantoonbare kennis van hetgeen een goed jager betaamt (weidelijkheid). Dit houdt onder meer in dat de uitvoerder alle middelen zal aanwenden om het dier niet onnodig te laten lijden.

4. Wat nog zorgwekkender is, is dat het plan nauwelijks alternatieve strategieën onderzoekt of toepast. Er zijn effectieve, niet-dodelijke oplossingen beschikbaar, zoals het herstellen van kruidenrijke graslanden en plasdrasgebieden, het beperken van kunstmest en pesticiden, het uitbreiden van rustgebieden en mozaïekbeheer, en het plaatsen van tijdelijke afrasteringen rond kwetsbare broedgebieden. Projecten zoals het Eempolderproject in Utrecht (2022) tonen aan dat dergelijke maatregelen zowel ecologisch verantwoord als succesvol zijn in het beschermen van weidevogels. Vogelbescherming Nederland (2024) benadrukt eveneens dat natuurherstel begint bij het verbeteren van leefgebied, niet bij het reduceren van predatoren.

Antwoord Provincie

Het FBP erkent dat verlies van leefgebied, stikstofdepositie en landbouwintensivering belangrijke oorzaken zijn van de achteruitgang van weidevogels en dat predatie door de vos slechts één van de beïnvloedende factoren is (paragraaf 5.2). Echter, de inrichting en het gebruik van het landelijke gebied zijn onderwerp van politieke keuzes. Het vergroten van habitat van groundbroeders is dus een politieke keuze. Deze politieke keuze vormt geen onderdeel van het toetsingskader bij het oordelen van de omgevingsvergunningaanvraag en het FBP.

In paragraaf 5.1 het: FBP wordt gemotiveerd of niet-dodelijke maatregelen een alternatief kunnen bieden. Uit de onderbouwing blijkt dat afrastering reeds in meerdere broedvogelkerngebieden wordt toegepast (zie Bijlage V van het FBP). Hoewel afrastering lokaal effectief kan zijn, is afrastering van volledige gebieden niet haalbaar vanwege substantiële aanleg- en onderhoudskosten en praktische uitvoerbaarheid, zeker in brakwatergebieden. De aanvullende bestrijding met de omgevingsvergunning is daarom een proportionele maatregel die pas wordt ingezet nadat de terreinbeheerder heeft beoordeeld dat de landelijke vrijstelling en de reeds getroffen preventieve maatregelen onvoldoende zijn. Hiermee is voldoende onderbouwd dat er geen andere redelijkerwijs te verlangen alternatieven of bevredigende oplossingen beschikbaar zijn.

5. Gelet op bovenstaande overwegingen verzoek ik u het ontwerpbesluit niet in de huidige vorm vast te stellen. Het verdient de voorkeur eerst onafhankelijk ecologisch en ethisch onderzoek uit te voeren om de gevolgen van vossenbeheer volledig in kaart te brengen. Daarbij dient de nadruk te liggen op maatregelen die het ecosysteem herstellen, dierenwelzijn waarborgen en de natuurlijke balans ondersteunen. Alleen op deze wijze kan een modern, toekomstbestendig en juridisch houdbaar faunabeleid in Zeeland worden gerealiseerd, dat uitgaat van samenleven met inheemse soorten in plaats van hun structurele vervolging.

Antwoord Provincie

De zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van het goedkeuringsbesluit van het Faunabeheerplan Vos 2026-2031 en/of de omgevingsvergunning.

Zienswijze met zaaknummer: 790307

1. Juridisch kader en strijdigheid met Europese regelgeving

Volgens de Europese Vogelrichtlijn (2009/147/EG) en Habitatrichtlijn (92/43/EEG) mag ingrijpen in populaties van beschermde soorten alleen gebeuren wanneer er een andere bevredigende oplossingen bestaan en de gunstige staat van instandhouding niet wordt aangetast. In het Faunabeheerplan Vos lees ik geen onderbouwing die aantoon dat hieraan wordt voldaan. De provincie beroept zich op schade aan weidevogels, maar levert geen onafhankelijk bewijs dat de vos hiervoor primair verantwoordelijk is.

Antwoord Provincie

- *Geen andere bevredigende oplossingen*

In paragraaf 5.1 het FBP wordt gemotiveerd of niet-dodelijke of minder ingrijpende maatregelen een alternatief kunnen bieden. Hierbij zijn afrastering, gegeneraliseerde aversie, ultrasone wildverjagers en aanpassingen in de landschapsindeling overwogen. Uit de onderbouwing blijkt dat deze maatregelen onvoldoende effectief zijn, dan wel niet uitvoerbaar vanwege praktische, ecologische, financiële of juridische beperkingen. Hiermee is voldoende onderbouwd dat er geen andere redelijkerwijs te verlangen alternatieven of bevredigende oplossingen beschikbaar zijn.

- *Gunstige staat van instandhouding*

Het FBP bevat een onderbouwing waaruit blijkt dat de vospopulatie in Zeeland een gunstige en stabiele staat van instandhouding heeft. Deze conclusie is getrokken aan de hand van de drie kernparameters die in paragraaf 3.4 worden beschreven:

populatieomvang, verspreidingsgebied en de kwaliteit en omvang van het leefgebied. Hieruit blijkt dat de populatie stabiel is, het verspreidingsgebied volledig benut is en het leefgebied ecologisch geschikt en omvangrijk is.

De resultaten uit de tellingen en monitoringgegevens van de FBP-periode 2020–2025 bevestigen dat de bestrijding die in die periode is uitgevoerd niet heeft geleid tot een verslechtering van de staat van instandhouding.

De voorgenomen maatregelen zijn gericht op het tijdelijk verlagen van de lokale predatiedruk op kwetsbare weide- en kustbroedvogels. De activiteiten zijn beperkt tot de periode januari tot en met juni en vinden enkel plaats binnen de afgebakende broedvogelkerngebieden. Door dit periodieke en lokale karakter is het niet aannemelijk dat de maatregelen negatieve effecten zullen hebben op de provinciale populatie op de lange termijn. Hiermee wordt aangetoond dat de vos een levensvatbare en duurzame component van de natuurlijke habitat in Zeeland blijft, en de gunstige staat van instandhouding voldoende is gemotiveerd.

2. Noodzaak van populatiebeheer ontbreekt

De onderbouwing van het Faunabeheerplan gaat uit van de aanname dat de vossenpopulatie 'te groot' is en schade veroorzaakt aan weidevogels. Er is echter geen wetenschappelijk bewijs dat intensieve bejaging de stand van weidevogels daadwerkelijk verbetert. Onderzoek wijst juist aan dat habitatverlies, stikstof en landbouwintensivering de voornaamste oorzaken zijn van de achteruitgang van weidevogels. Beheer van vossen lost die structurele problemen niet op.

Antwoord Provincie

Het FBP erkent dat verlies van leefgebied, stikstofdepositie en landbouwintensivering belangrijke oorzaken zijn van de achteruitgang van weide- en kustvogels en dat predatie door de vos slechts één van de beïnvloedende factoren is (paragraaf 5.2).

Landschapsverbetering of optimalisatie van biotopen kan niet worden beschouwd als een andere bevredigende oplossing voor predatiebestrijding, omdat deze gericht zijn op habitatverbetering van grondbroeders en niet op de directe bescherming tegen de vos. De inrichting en het gebruik van het landelijke gebied zijn onderwerp van politieke keuzes. Het vergroten van habitat van grondbroeders is dus een politieke keuze. Deze politieke keuze

vormt geen onderdeel van het toetsingskader bij het oordelen van de omgevingsvergunningaanvraag en het FPB.

Hoewel een aantal wetenschappelijke publicaties aangeven dat het effect van predatie op populatieniveau beperkt en vaak tijdelijk is, betekent dit niet dat predatie verwaarloosbaar is. Gerichte, tijdelijke maatregelen kunnen lokaal bijdrage leveren aan het verbeteren van het nestsucces door de predatiedruk tijdelijk te verlagen. Onderzoek uit de provincie Utrecht bevestigt dat het wegvallen van vossenbestrijding direct leidt tot een significante afname van het nestsucces.

3. De vos vervult een essentiële ecologische rol

De vos vervult juist een essentiële rol als inheemse predator die bijdraagt aan de ecologische balans door het reguleren van knaagdieren en het opruimen van kadavers. Een gezonde vosstand helpt bijvoorbeeld bij het beperken van muizenplagen, die jaarlijks grote schade aan landbouwgewassen veroorzaken. Het verkleinen van de populatie vossen kan leiden tot ontregeling van territoria, verhoogde jongensterfte en meer verspreiding van ziekten. Ecologisch gezien is dit plan dus contraproductief.

Antwoord Provincie

De ecologische functie van de vos als predator wordt in het FBP (paragraaf 5.2.1) erkend. Echter, de voorgenomen bestrijdingsmaatregelen zijn gericht op het verminderen van de predatiedruk. Het FBP stelt geen referentiewaarde of doelpopulatie voor de vos in, maar waarborgt dat de vos in een gunstige staat van instandhouding blijft. Het doel van de bestrijding is dat de dichtheid van vossen niet significant toeneemt ter bescherming van weide- en kustbroedvogels. De bovengrens van 0,15 vossen per 100 hectare fungeert hierbij als een evaluatiemaatstaf voor succesvolle bestrijding en wijst op een stabiele vossenpopulatie. Hiermee wordt aangetoond dat de bestrijding niet gericht is op het reduceren van de vossenpopulatie en aannemelijk gemaakt dat ongewenste ecologische effecten niet van toepassing zijn.

De aanvullende bestrijdingsmaatregelen zijn tijdelijk en lokaal gericht op het verminderen van de predatiedruk in broedvogelkerngebieden. De afschotcijfers van de voorgaande periode bevestigen dat de provinciale vossenstand in Zeeland stabiel en levensvatbaar is gebleven. Het is niet aannemelijk dat de voortzetting van de bestrijding leidt tot ecologische disbalans, het wegvallen van knaagdierregulatie, verstoring van territoria of een toename van zwervossen.

4. Schending van de zorgplicht en de Wet dieren

De provincie heeft een wettelijke zorgplicht op grond van artikel 1.10 van de Omgevingswet en de Wet dieren om onnodig lijden te voorkomen. Het doden van vossen - vaak tijdens de nacht, met kunstlicht en geluiddempers - leidt tot groot dierenleed en een hoog risico op verwonding ('crippling'). De bewering dat dit 'humaan beheer' betreft, mist feitelijke basis. De Wet dieren stelt expliciet dat dieren intrinsieke waarde hebben; deze waarde wordt met dit plan genegeerd

Antwoord Provincie

• Toetsing aan de Wet dieren

De Wet dieren maakt geen onderdeel uit van het wettelijk toetsingskader van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteiten. Een omgevingsvergunning voor flora- en fauna-activiteiten dient getoetst te worden aan de relevante artikelen in het onderdeel flora- en fauna-activiteiten van de Omgevingswet, het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl). Waarbij opgemerkt wordt dat de Omgevingswet geen artikel 1.10 kent. Er is ook geen ander artikelnummer in de Omgevingswet die gaat over dierenleed of ecologische integriteit.

Artikel 11.28 van het Bal verplicht eenieder die een in het wild levend dier doodt of vangt, voorkomt dat het dier onnodig lijdt. Daarnaast is middels voorschrift 8 opgenomen dat de gebruiker van de vergunning tevens in het bezit moet zijn van een omgevingsvergunning jachtgeweeractiviteit. Deze vereist het succesvol afleggen van een erkend examen voor jachtgeweeractiviteiten. Een van de eisen voor dit examen is de aantoonbare kennis van

hetgeen een goed jager betaamt (weidelijkheid). Dit houdt onder meer in dat de uitvoerder alle middelen zal aanwenden om het dier niet onnodig te laten lijden.

5. Gebruik van kunstlicht en nachtelijke jacht

Het toestaan van nachtelijke tellingen en jacht met kunstlicht (zaaknummer 748343) is bijzonder zorgwekkend. Het gebruik van lampen of warmtebeeldapparatuur veroorzaakt stress en desoriëntatie bij niet-doelsoorten, waaronder reeën, dassen en vogels. Daarnaast leidt nachtelijk jacht tot verstoring van broedgerag en vluchtbewegingen bij nachttactieve fauna. Het is bovendien onmogelijk om in het donker verantwoord onderscheid te maken tussen een vos, een huiskat of andere dieren. Deze methode druist in tegen het voorzorgsbeginsel en de zorgplicht uit de Omgevingswet.

Antwoord Provincie

Het goedkeuringsbesluit FBP Vos 2026-2031 en de omgevingsvergunning verlenen geen toestemming voor het gebruik van kunstlicht bij schadebestrijding van de vos. De zienswijze ten aanzien van stress, desoriëntatie en de onmogelijkheid om onderscheid te maken tussen soorten veroorzaakt door kunstlicht zijn daarmee niet van toepassing.

Uw zienswijze, samen met zienswijzen met zaaknummer 789072 en 788443, heeft geleid tot aanpassing van het besluit. Aan de omgevingsvergunning is het onderstaande voorschrift toegevoegd:

Voorschrift 15. Van de omgevingsvergunning met zaaknummer 763329 mag geen gebruik worden gemaakt in combinatie met de uitvoering van de vossentellingen waarvoor toestemming is gegeven in de omgevingsvergunning met zaaknummer 748343. Tijdens de vossentellingen mag geen afschot plaatsvinden.

6. Beschikbare alternatieven

Er bestaan voldoende niet-dodelijke en effectievere alternatieven om schade aan weidevogels te beperken. Voorbeelden zijn het verbeteren van leefgebied, het herstellen van kruidenrijke graslanden, extensivering van landbouw, en het instellen van rustzones voor weidevogels. Deze maatregelen pakken de werkelijke oorzaken aan en dragen bij aan biodiversiteitsherstel. De provincie hoort zich te richten op preventie en natuurherstel in plaats van op symptoombestrijding via afschot.

Antwoord Provincie

Het FBP erkent dat verlies van leefgebied, stikstofdepositie en landbouwintensivering belangrijke oorzaken zijn van de achteruitgang van weidevogels en dat predatie door de vos slechts één van de beïnvloedende factoren is (paragraaf 5.2). Echter, de inrichting en het gebruik van het landelijke gebied zijn onderwerp van politieke keuzes. Het vergroten van habitat van grondbroeders is dus een politieke keuze. Deze politieke keuze vormt geen onderdeel van het toetsingskader bij het oordelen van de omgevingsvergunningaanvraag en het FBP.

In paragraaf 5.1 het: FBP wordt gemotiveerd of niet-dodelijke maatregelen een alternatief kunnen bieden. Uit de onderbouwing blijkt dat afrastering reeds in meerdere broedvogelkerngebieden wordt toegepast (zie Bijlage V van het FBP). Hoewel afrastering lokaal effectief kan zijn, is afrastering van volledige gebieden niet haalbaar vanwege substantiële aanleg- en onderhoudskosten en praktische uitvoerbaarheid, zeker in brakwatergebieden. De aanvullende bestrijding met de omgevingsvergunning is daarom een proportionele maatregel die pas wordt ingezet nadat de terreinbeheerder heeft beoordeeld dat de landelijke vrijstelling en de reeds getroffen preventieve maatregelen onvoldoende zijn. Hiermee is voldoende onderbouwd dat er geen andere redelijkerwijs te verlangen alternatieven of bevredigende oplossingen beschikbaar zijn.

7. Conclusie en verzoek

Ik verzoek Gedeputeerde Staten van Zeeland dringend om het ontwerpbesluit voor het Faunabeheerplan Vos 2026-2031 niet vast te stellen. Voordat tot goedkeuring wordt overgegaan, dient onafhankelijk onderzoek te worden uitgevoerd naar de ecologische, ethische en juridische gevolgen van vossenbeheer. Daarnaast verzoek ik u het gebruik van

kunstlicht en nachtelijke jacht in Zeeland volledig te schrappen. Een modern faunabeleid hoort uit te gaan van samenleven met inheemse soorten, niet van hun structurele vervolging.

Antwoord Provincie

Uw zienswijze, samen met zienswijzen met zaaknummer 789072 en 788443, heeft geleid tot aanpassing van het besluit. Aan de omgevingsvergunning is het onderstaande voorschrift toegevoegd:

Voorschrift 15. Van de omgevingsvergunning met zaaknummer 763329 mag geen gebruik worden gemaakt in combinatie met de uitvoering van de vossentellingen waarvoor toestemming is gegeven in de omgevingsvergunning met zaaknummer 748343. Tijdens de vossentellingen mag geen afschot plaatsvinden.